

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013-2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

David Kameš

Domácí násilí

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Zachová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR STUDY COMBINED

2013-2016

BACHELOR THESIS

David Kameš

Domestic violence

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Jana Zachová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

David Kameš

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí mé bakalářské práce, paní Mgr. Janě Zachové za odborné vedení a její vstřícnou pomoc. Dále chci nepřímo poděkovat všem odborníkům a dobrovolníkům, kteří se věnují pomoci obětem domácího násilí. Význam práce těchto lidí jsem pochopil právě při práci na tomto textu.

Anotace

Bakalářská práce na téma „Domácí násilí“ popisuje problematiku domácího násilí a témata k této oblasti příbuzná. V teoretické části je stručný úvod do této problematiky, přehled základních pojmů a vymezení definice domácího násilí podle odborné literatury. Dále teoretická část práce obsahuje podrobně vysvětlené příčiny domácího násilí podle různých teorií, charakteristiku a profil agresorů mezi muži i ženami, ale naopak i charakteristiku role oběti, kde je podrobně charakterizováno postavení a situace ženy, muže a seniorů v rolích obětí domácího násilí. Postavení dítěte a dopady domácího násilí, kterého je svědkem nebo je přímo jeho obětí, tvoří samostatnou kapitolu. Stejně tak tvoří samostatnou kapitolu pojednání o mýtech, které jsou ve společnosti podle expertů zakořeněny a týkají se právě domácího násilí. Práce se podrobně věnuje také právním ustanovením a popisem preventivních projektů, které mají za cíl šířit osvětu a informovat o důsledcích a příčinách domácího násilí a možných následků pro samotné agresory. Teoretická část vychází z poznatků v odborné literatuře a čerpá též ze současných právních ustanovení.

Naopak z vlastní investigativní a proaktivní práce a rešeršní přípravy vychází v závěru část praktická, v rámci které je veden rozhovor s typickou obětí domácího násilí.

Klíčová slova

dítě jako oběť
domácí násilí
druhy domácího násilí
formy domácího násilí
narativní interview
násilná osoba
oběť
pomoc

Annotation

The bachelor thesis „The domestic violence“ describes this topic and its related subjects. In the theoretic part there is a brief introduction to this topic, the guide with the basic terms and the definition of domestic violence according to a specialized literature. The theoretic part also includes the causes of domestic violence in detail, the characteristic and profile of aggressors among men and women. But also the characteristic of the role of victim. The role of children and the consequences of domestic violence on the mind of a child is the topic of separate chapter. Also the myths about the domestic violence, that are deeply rooted in the public mind, is in the separate chapter. The bachelor thesis also describes the law and preventive projects, which do their best for the public educating and raising of public awareness. The theoretic part is based on literature and the law.

The investigative and practical part contains the interview with victim of the domestic violence.

Keywords

Domestic violence

help

kinds, forms of domestic violence

narrative interview

the victim

the child as a victim of domestic violence

violent person

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Teoretické vymezení	12
1.1 Vymezení pojmu DN	12
2 Základní pojmy problematiky DN	15
3 Příčiny domácího násilí	19
3.1 Jednofaktorové teorie	19
3.2 Multifaktorová teorie	20
4 Charakteristika agresora	23
4.1 Žena v roli násilné osoby	26
4.2 Muž v roli násilné osoby	27
5 Charakteristika role oběti	29
5.1 Charakteristika týrané ženy	31
5.2 Muži jako osoby ohrožené domácím násilím	32
5.3 Senioři ohrožení domácím násilím	33
6 Mýty o násilí na ženách	36
7 Dítě jako oběť domácího násilí	39
7.1 Přímá viktimizace	39
7.2 Nepřímá viktimizace	39
7.3 Důsledky	40
7.4 Sociálně-právní ochrana dětí	41
8 Ochrana obětí domácího násilí	45
8.1 Právní ochrana v ČR	45
8.2 Aktuálně platné právní normy	46
8.3 Institut vykázání	47
8.4 Trestné činy spojené s domácím násilím	48
8.5 Intervenční centra	51
9 Vybrané preventivní projekty a organizace	53
9.1 Bílý kruh bezpečí	53
9.2 Dona linka	53
9.3 Občanské sdružení Rosa	53
9.4 Avon proti domácímu násilí	54

PRAKTICKÁ ČÁST	55
10 Rozhovor s obětí domácího násilí.....	55
10.1 Představení osoby	55
10.2 Rozhovor	57
10.3 Vyhodnocení.....	58
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH.....	I

ÚVOD

Možná to jsou mezilidské a především rodinné vztahy, které determinují kvalitu našeho života a jsou zároveň jeho smyslem. To, jak vycházíme s našimi rodiči, dětmi, partnery či sourozenci, je pro většinu lidí naprosto zásadní faktor určující kvalitu života a rodinného zázemí. Bohužel zdaleka ne vždy jsou rodinné vztahy idylické, bezproblémové a takové, jaké by měly být. Rodina, která pro někoho může znamenat symbolické teplo a bezpečí, může pro jiného představovat naopak obrovské utrpení, napětí, zoufalství a úzkost. Podle sociologa Richarda J. Gellese je rodina dokonce vůbec nejagresivnější skupinou ve společnosti s výjimkou policie a armády. Tedy že je v rodině mnohem více násilí než například na rušné ulici a je mnohem větší pravděpodobnost, že přijdete k úrazu v prostředí domova než kdekoli jinde. Domácí násilí je tak patrně nejrozšířenější formou násilí jako takového a možná, což by měla potvrdit či vyvrátit tato práce, zároveň nejvíce podceňovaného. Není tajemstvím, že v České republice se domácí násilí objevuje v každé čtvrté rodině¹. Nebylo tomu přitom tak vždy. Ještě začátkem devadesátých let dvacátého století byla míra domácího násilí velice nízká a nepředstavovalo zdaleka tak palčivý a rozšířený problém jako dnes. S tím, jak míra domácího násilí postupně rostla, začalo se o tomto jevu mluvit nahlas jako o něčem, co by stát měl začít řešit a potírat. Začaly vznikat neziskové organizace, které se zaměřovaly a dodnes zaměřují na pomoc obětem. Jejich vliv začal postupem času velmi sílit a mohly tlačit na stát, aby s řešením této problematiky přidal ruku k dílu. To se poprvé významněji projevilo například novelou trestního zákona z roku 2004. Ta zavedla skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a (v nové úpravě trestního zákoníku účinného od roku 2010 se jedná o § 199)². Významné postavení si v tomto oboru vydobylo zejména sdružení *Bílý kruh bezpečí (BKB)*. To se obětem trestné činnosti související s domácím násilím věnuje od roku 1991, podařilo se mu prosadit důležité právní úpravy a aplikovat v praxi některé systémové změny. Tato práce mimo jiné popisuje i význačné projekty, které byly v České republice v rámci

---

¹ Reprezentativní sociologický výzkum, který uskutečnil STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR, a. s. v květnu 2001, a Dotazníkové šetření Bílého kruhu bezpečí z let 1999–2001, provoz DONA linky 2001–2005, dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2001-stem/>

² ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

osvěty realizovány. Například v roce 2000 byl spuštěn vůbec první velký reprezentativní sociologický výzkum, který se zabýval postojem české veřejnosti k domácímu násilí. Výsledky tohoto průzkumu byly hojně prezentovány v médiích. Na tento průzkum navazovala rozsáhlá osvětová kampaň. O rok později byla dokonce spuštěna linka *DONA*, což byla první nepřetržitá telefonická pomoc obětem domácího násilí.

Ještě než se ponoříme do této problematiky formou vědeckou či odbornou, je v této kapitole prostor a vhodná příležitost zmínit, co je možná největší úskalí domácího násilí. Totiž že hněv v prostředí rodiny vytváří velmi zvláštní okolnost. Před hněvem a násilím ze strany osoby, vůči které cítíme lásku, nenacházíme často žádnou možnost úniku. To je velmi odlišná situace oproti jiným mezilidským vztahům. Pokud se takový problém objeví na pracovišti, mezi sousedy či cizími lidmi, má člověk možnost si zachovat určitý odstup a vztah ukončit. Jenže jak může dítě ukončit vztah se svým otcem, nebo jaké má možnosti žena, která svého muže miluje třeba i několik desetiletí, přestože ji dennodenně týrá? Láska je cit vyjadřující přitažlivost. Poutá nás k jiným lidským bytostem – fyzicky, citově a duchovně – a není snadné přerušit kontakt s člověkem, ke kterému lásku cítíme. A byť se to může pro mnohé zdát jen těžko uvěřitelné, skutečně je možné – a dodejme, že zcela běžné, vždyť každý z nás má ve svém okolí zajisté alespoň jeden příklad takové osoby. „Po mnoho let své práce odborníka na duševní zdraví jsem si myslel, že je to špatně. Bylo pro mě nepochopitelné, že zbitá žena mohla stále milovat násilníka, hrubého přítele anebo manžela. Z toho důvodu jsem nikdy nepochopil, proč matka milovala mého otce ještě dlouho po rozvodu a jeho pozdější smrti, přestože léta musela snášet jeho záchvaty zuřivosti. Byl jsem vychováván v názoru, že to není láska, ale ženský strach, vrozená závislost nebo kodependence, nedostatek sebeúcty či trpné setrvávání v naučené bezmocnosti, co způsobuje, že se ochotně a opakovaně lidé vrací k ponižujícímu vztahu. Ptal jsem se sám sebe, kdo se zdravým rozumem by mohl milovat člověka, který ho nepopsatelně zraňuje a je snad schopen jednoho dne i zabít?“ uvádí autor Willian Doyle Gentry v knize *O lásce a hněvu*.³

Cílem této práce je vytvořit podrobnou práci vysvětlující pojem domácího násilí a základní tematické okruhy, které jsou s ním spjaty. I laik by měl po přečtení úvodních kapitol pochopit zcela základní principy a definici situací, které nazýváme domácím

---

3 ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

násilím. Práce naučí rozpoznávat, kdy se skutečně jedná o domácí násilí a co může být jeho příčinou podle odborné literatury, která sice v popisu příčin není jednotná, ale tím pro možnost utvoření si vlastního názoru na jednotlivé teorie. Budeme si také všimnout jednotlivých rolí a aktérů domácího násilí, protože nejen muži se dopouští domácího násilí, ale i ženy – budou nás zajímat základní povahové rysy u obou skupin. Stejně tak se budeme ptát, jak důsledky domácího násilí působí na své oběti z řad žen, dětí, ale i mužů či seniorů. Problematika domácího násilí bude také nahlížena pohledem práva, tedy zákonů a aktuálně platných ustanovení. Uvedeme také základní projekty, které se domácím násilím zabývají.

V praktické části se následně budeme věnovat konkrétnímu případu domácího násilí, konkrétně jedné z jeho obětí. Cílem bude dozvědět se, jak se člověk, který si musel prožít hrůzu domácího násilí, zachová po incidentu – tedy zda se brání či proti agresorovi podniká nějaké kroky. Pokud ne, co ho k tomu vedlo. I to bude cílem našeho pozorování.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Teoretické vymezení

Pro správné pochopení základních pojmů a teorií je nutné seznámit se se základními pojmy a teoriemi.

1.1 Vymezení pojmu DN

Nejprve je zapotřebí stanovit, za jakých podmínek můžeme násilné incidenty v rodině či partnerském soužití označit za domácí násilí. Domácím násilím je obecně rozuměno takové chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Skrze užití moci, kterou tento strach poskytuje, kontroluje násilný partner chování druhého. Domácí násilí může nabývat formy fyzického, sexuálního a psychického násilí, donucené sociální izolace a ekonomické deprivace. Tak z ní jedna z často uváděných definic.

Konkrétnější definice uvádí, že za pojmem domácí násilí rozumíme fyzické, sexuální, psychické a ekonomické násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. Toto násilí je opakované a jeho tendence je vzrůstající. Neobjevuje se pouze v sociálně slabých rodinách a poměrech, ale napříč všemi příjmovými skupinami a nezávisle na vzdělání, rase či příslušnosti k etnickým skupinám.

Domácí násilí je podle právní odbornice Jiřiny Voňkové dlouhodobé, opakované a stupňující se fyzické nebo psychické týrání osob žijících ve společném obydlí nebo osob blízkých, jejich ponižování, vydírání a zastrašování, stejně tak i násilí mezi dospělými členy rodiny, životními partnery, špatné zacházení s dětmi i seniory⁴.

Podle odborné literatury by domácí násilí mělo splňovat všechny následující znaky.

- opakovaný a dlouhodobý výskyt incidentů – přítomnost násilí fyzického, psychického, sociálního nebo ekonomického. Ojedinelý násilný akt není domácím násilím, ale může to být jeho začátek - zlomovým bodem se stává až okamžik druhého útoku.

---

⁴ VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2010, 92 s. ISBN 978-80-903626-9-7.

- násilí mezi blízkými osobami s jasným a nezpochybnitelným rozdělením rolí osoby ohrožené (oběti) a osoby násilné (pachatele) – trvalá a neměnná diferenciací rolí. Tento znak přitom nemusí být naplněn pokaždé, někdy může dojít k násilí i ze strany ohrožené osoby. To může být například výrazem zoufalého boje proti bezmoci, nebo naopak snahou získat moc.
- Neveřejnost – násilí se děje zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly a beze svědků. Jedinými svědky jsou většinou děti, a to až v 95 procentech domácího násilí.
- jako základní znak, resp. někdy pouze rizikový faktor, je uváděna eskalace (stupňování) ve frekvenci a násilí, navíc se zpravidla střídají období vzrůstání násilí s obdobím usmiřování, květinami a omluvami. Tedy relativním klidem, který následuje dalším násilím. Tak vznikají určité více či méně pravidelné cykly.
- Pachatel či pachatelka bývají násilní pouze ke své oběti, navenek jsou milí a pozorní ke svému okolí, projevuje se tedy jakási „dvojitá tvář“. Násilí se pachatel dopouští nikoli v důsledku nezvládnutí agrese, ale na základě přesvědčení, že má na takové chování nárok.

Ludmila Čírtková v dokumentu *Základní informace o domácím násilí pro pedagogy ve školách* uvádí, že domácí násilí je, když jeden z partnerů systematicky kontroluje a napadá druhého partnera, ubližuje mu cestou fyzického násilí, psychického týrání a sociální izolace (zakazuje mu kontakty s širší rodinou, s přáteli atd.). Osoba násilníka může používat sexuálního násilí a ekonomického tlaku (nechává rodinu bez prostředků, a to i na základní potřeby). Oběť násilí začíná ztrácet autonomii (ve vztahu nemůže rozhodovat o sobě a podílet se na chodu rodiny), místo diskuze a vyjednávání, které fungují v běžných vztazích, nastupuje tvrdé diktování, vyhrožování, terorizování a násilí.

Autorka v uvedené stati uvádí hlavní rozpoznávací znaky domácího násilí:

- projevy násilí – opakované, dlouhodobé

- cyklus násilí (střídají se incidenty a klidové fáze)
- permanentní tlak
- trvalá asymetrie (ve vztahu jsou jasně rozdělené role na osobu násilnou a na osobu ohroženou)

Je zde rovněž uvedeno rozlišení domácího násilí, a to na lehčí a těžší případy. K těžším případům je uvedeno, že mají charakter týrání oběti a jsou kriminalizované podle trestního zákoníku.

- Statistické údaje⁵ potvrzují, že násilí v rodině nejčastěji směřuje proti ženám.
- podíl žen, které v životě zažily nejméně jednu z forem násilí v partnerském vztahu, činí 38 %⁶
- za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (domácí násilí) bylo v letech 2004-2008 odsouzeno 927 osob, z tohoto počtu 97 % mužů a 3 % žen
- mezi všemi poškozenými bylo 85% žen, 11 % seniorek a seniorů a 4 % mužů. V souvislosti s tímto trestným činem bylo také bezprostředně ohroženo 29 % dětí⁷
- děti žijí v 84 % českých domácností poznamenaných násilím a v 69 % těchto domácností se násilí odehrává v přítomnosti dětí⁸
- v letech 2007-2008 bylo policií evidováno 1541 vykázaní násilných osob ze společného obydlí (100 %), z toho 1520 mužů (88,6%) a 21 žen (1,4 %)
- při násilném incidentu bývá ohroženo okolo 1500 dospělých osob (100%), z toho 95 % žen a 5% mužů
- policejním zákrokům bývá ročně přítomno zhruba 1500 dětí
- před pokračujícím násilím bývá ročně policejní intervencí dočasně ochráněno přes 3000 ohrožených osob⁹

5 VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2010, 92 s. ISBN 978-80-903626-9-7.

6 Mezinárodní výzkum násilí na ženách: k prvním výsledkům šetření v ČR, Pikálková, Simona, Sociologický ústav AVČR, 2004

7 Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR, 2008

8 Výběrové šetření pro Bílý kruh bezpečí, STEM, 2001

9 www.bkb.cz – komentář k vykázaní 2007 a 2008, P. Vitoušková

2 Základní pojmy problematiky DN

dítě – osoba mladší 15 let

domácí násilí – fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí, a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah

fyzické násilí – použití fyzické síly nebo její hrozby (od facek až po ohrožování bodnou nebo střelnou zbraní a útok přímo ohrožující zdraví a život). Patří sem i rafinované akty, jako je bezohlednost za volantem, opuštění osoby na nebezpečném místě nebo v nesnadné situaci, znemožnění lékařského ošetření, odpírání spánku, jídla apod. Dalšími projevy mohou být rány pěstí, kopance, škrcení, smýkání, tahání za vlasy, ohrožování zbraní.

psychické násilí – vyvolávání duševního utrpení, úzkosti nebo strasti. Má podobu jak neverbální (např. záměrné ničení oblíbených věcí), tak i verbální (slovní napadání, obviňování, zakazování, citové vydírání, zpochybňování psychického stavu apod.)

ekonomické násilí – omezování přístupu k penězům, neposkytování prostředků na domácnost a děti, absolutní kontrola nad příjmy, zatajování finanční situace společné domácnosti, zneužívání věcí druhého, neoprávněné nakládání s majetkem ohrožené osoby. Častým projevem je i systematické vytváření ekonomické závislosti na partnerovi, dokonce například úplným zákazem pracovat, případně rovnou odevzdávat vydělané peníze.

sociální násilí – představuje zákazy nebo kontrolu kontaktu s přáteli a s rodinou, oběť je neustále kontrolována a dotazována, kde a s kým se nachází. Pachatelovým cílem je oběť sociálně izolovat, což má velký dopad na psychiku oběti. Dokazování bývá velmi složité, je třeba svědeckých výpovědí, listinných důkazů či znaleckých posudků z oblasti

soudní psychiatrie a psychologie.

sexuální násilí – představuje agresi a zneužití partnerských vztahů v sexuální oblasti. Jedná se o snahu zcela ovládnout partnera při sexuálním styku s cílem vyvolání pocitu ponížení partnera. Všechny sexuální činy jsou na oběti vynucovány a oběť je podstupuje nedobrovolně či s nechtí. Často dochází k omezování osobní svobody oběti nebo i k jejímu znásilňování. Toto chování bývá pro oběť velmi ponižující, protože se stydí o něm mluvit a těžko se s ním svěřuje okolí nebo orgánům činným v trestním řízení.

mladistvý – osoba, která dosáhla věku 15 let, ale ještě nedovršila 18. rok věku

násilí – záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu

oběť – fyzická osoba, které bylo, nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, zejména způsobena majetková nebo nemajetková újma, nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil. Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považuje se za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou.

přímá oběť – proti této osobě je ze strany pachatele směřováno fyzické, psychické nebo jiné násilí

nepřímá oběť – osoba je přítomna domácímú násilí, ovšem není proti ní násilí přímo směřováno

rodina – skupina osob (případně více skupin osob) navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím (nebo srovnatelným právním vztahem) nebo adoptí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí

rodina s narušenou funkčností – rodina z nějakého důvodu a v různé míře neplní

své funkce a základní požadavky dané společenskými a právními normami

syndrom CAN (syndrom týraného a zneužívaného dítěte) – soubor nepříznivých znaků v nejrůznějších oblastech zdravotního stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti; je výsledkem zejména úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči

týraní, zneužívání a zanedbávání dítěte – jakékoliv nenáhodné, preventabilní, vědomé jednání rodiče, vychovatele nebo jiné osoby vůči dítěti, jež je v dané společnosti nepřijatelné nebo odmítané a jež poškozuje tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, případně způsobuje jeho smrt

dítě, zvláště zranitelná oběť

- osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatnění této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy
- oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku)
- oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní
- Patologie rodinného prostředí je nejvyšší na škole zvláštní a nejnižší na škole malého města, vyplývá z dotazníkového šetření zveřejněného v knize¹⁰ *Intervenční skupinové metody v prevenci kriminality: „Na škole sídlištní a zvláštní je zvýšený počet rodičů agresivních, pijáků alkoholu,*

---

¹⁰ GOLDOVÁ, Věra (ed.). *Intervenční skupinové metody v prevenci kriminality: soubor přednášek z konference*. 1. vyd. Vsetín: Město Vsetín, 2003, 78 s. ISBN 80-239-1642-4.

hráčů hazardních her než na malém městě.“

Interdisciplinární spolupráce – spolupráce několika různých institucí a organizací, někdy také označována jako víceoborová spolupráce

Azylový dům pro oběti domácího násilí – forma sociální služby specializovaná na pomoc obětem domácího násilí a kromě ubytování splňuje i další standardy práce s oběťmi násilí (jako např. utajená adresa, specializované poradenství pro oběti i děti, které byly svědky násilí, vypracování a aktualizace bezpečnostního plánu atd.). „Azylový dům je především bezpečné místo, kam se může týraná žena uchýlit před násilím – ať už dočasně, nebo ho využít jako odrazový můstek po opuštění vztahu pro vybudování nového života. Azylové domy mohou být zřízeny nezávisle některou charitativní organizací,“ vysvětluje advokátka Helen L. Conwayová ve své *Příručce pro současné i potenciální oběti*¹¹.

---

¹¹ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.

3 Příčiny domácího násilí

Existuje mnoho různých teorií vysvětlujících příčiny domácího násilí. Původní teorie a pokusy o vysvětlení byly teorie jednofaktorové, multifaktorové se objevují až později. Je záhodno představit nejvýznačnější zástupce obou přístupů, tedy nejznámější jednofaktorové a multifaktorové teorie.

3.1 Jednofaktorové teorie

Biologicko-genetické teorie – Tyto teorie byly krátce po svém definování překonány jinými teoriemi, a to z toho důvodu, že vysvětlují pouze obecné faktory vedoucí k agresivnímu chování, nikoli specifické situace domácího násilí. Vědci se totiž v současné době snaží o to, pojímat agresivitu komplexnějším způsobem, nikoli jen jako biologický pud.

Psychologické teorie – V tomto souboru teorií je zastáván názor, že původ a příčina násilí je v samotných povahových zvláštностech násilné osoby. Svádět příčiny domácího násilí na opakující se deprese, poruchy osobnosti nebo alkoholickou závislost násilné osoby (tzv. psychiatrický model podle Pikálkové) se teoreticky přežilo, stejně jako tradiční vysvětlení domácího násilí na základě Freudova konceptu masochismu. V čem koncept masochismu slavného vědce Freuda spočívá? Podle teorií Sigmunda Freuda touží masochista po tom, aby s ním bylo nakládáno jako s bezmocným, závislým a neposlušným dítětem. Takovéto sebepoškozující chování bylo chápáno jako snaha o řešení známého oidipovského komplexu, tedy erotického tíhnutí syna k matce a dcery k otci, kdy je rodič stejného pohlaví vnímán jako soupeř – a to i z pohledu sexuálního. Je milován a nenáviděn současně. Dítě se nevědomě snaží vyvolat agresi a vzniklé násilí je jakýmsi odůvodněným trestem za pocit viny. Jinými slovy, ženy se například podřizují násilí ze strany muže i kvůli jakési víře, že si trpět zaslouží.

Domácí násilí jako projev hněvu, který je zaměřen na vlastní osobu, není v odborných kruzích ničím vyloučeným. „Například muži, kteří se cítí nespokojení a frustrovaní, přesunují své negativní pocity na ženy a děti – ventilují se tímto směrem.

Bludný kruh hněvu, vzteku a nespokojenosti aktivuje v některých ženách pocity viny, které jsou pak násilím redukovány. Tato změť matoucích pocitů vede ještě k většímu hněvu a nakonec k dalšímu násilí. Spirála násilí se roztáčí,“ uvádí Drahomír Ševčík v knize¹² *Domáci násilí*.

Feministické přístupy. - Tyto teorie zdůrazňují takové faktory, jako je údajná nadřazenost mužů a nedostatek kontroly nad reprodukčním procesem. Tyto okolnosti mají posilovat ženskou submisivitu a stejně jako v některé z psychologických teorií, i zde si odborníci všímají, jak některé ženy násilí trpně přijímají jako něco, co je biologicky daného. Vede u nich dokonce naopak k chování, které umožňuje, aby násilí ze strany mužů přetrvávalo. V rámci feministických teorií se objevují i poměrně kontroverzní názory, například že manželství je instituce, která ženy legitimně situuje do role obětí. A že od narození jsou ženy vedeny k tomu, že jejich role je naplnění manželství a mateřství. To s sebou nese i určité „oběti“, které ženy musí tolerovat, aby tohoto cíle dosáhly. Musí být proto tolerantní, vzdát se ambicí, musí být poslušné a asertivní. Pokud by se ženy chtěly z tohoto kolotoče vymanit, jsou trestány. Když ovšem zůstanou pasivní, provokují manželovu nespokojenost.

Objevují se ale i zcela protichůdné názory, které též řadíme mezi feministické teorie, a to že společnost není patriarchální, ale naopak je ve své přirozenosti matriarchální. Má to být právě žena, kdo v rodině předává a uchovává hodnoty i normy, proto jsou v životech dětí dominantní právě ženy.

3.2 Multifaktorová teorie

Každý teoretický přístup zkrátka používá jiné vysvětlení, zdůrazňuje jiné aspekty a odborníci kritizují, že jednofaktorové teorie neuchopuje problematiku komplexně – s čímž se dá jednoznačně souhlasit. Dle názoru autora této práce by jednofaktorové teorie měly zejména problém obstát v praxi, kdy jsou jednotlivé případy často velmi složité, hrají v nich roli desítky různých vnějších vlivů a těžko na příklady z praxe aplikovat kteroukoli z výše popsaných teorií. Značně lépe si ale v konfrontaci s realitou mohou vést

---

12 ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domáci násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

multifaktorové teorie.

Čtyři nejvýznamnější multifaktorové přístupy si představíme, neboť jsou odborníky v současné době preferovány. Multifaktorové teorie spojují jednotlivé jednofaktorové přístupy do jednoho integrujícího modelu. Za všechny multifaktorové přístupy zvolíme jeden reprezentativní, který je dle mého názoru nejvíce přijímán odbornou veřejností a zároveň je tento model pochopitelný i pro veřejnost laickou. Zjednodušeně by se dalo uvést, že příčina domácího násilí tkví ve čtyřech vzájemně propojených rovinách, ty se navzájem prolínají a pouze se v jednotlivých případech mění míra toho, jak silně jednotlivé roviny působí. Autorem tohoto kauzálního modelu je D. G. Dutton.

Makrosystémová rovina – Tato teorie vidí příčinu domácího násilí z pohledu převládající hierarchie hodnot. Ta je založena na dominanci a vládě muže (zde můžeme spatřovat část jednofaktorové feministické teorie), a toto patriarchální přemýšlení se neustále projevuje v podobě mýtů, které se k domácímu násilí vážou – například že „Muži si nesmějí nechat od ženských vše líbit“. Takové domácí klima vytváří podle odborníků základ pro incidenci domácího násilí.

Exosystémová rovina – Tuto rovinu představují komunity osob, v níž se jedinec pohybuje a se kterou přichází často do kontaktu. Jedná se o naše bezprostřední okolí, které zahrnuje formální a neformální sociální struktury, s nimiž přicházíme do kontaktu. „Tyto struktury určují a ovlivňují chování. Exosystém představuje jakési předivo vztahů poutající rodinu k makrosystému. Exosystémové příčiny zahrnují konkrétní faktory, které přispívají k rozvoji domácího násilí, např. nezaměstnanost, dostatek financí, nižší vzdělanostní úroveň, která komplikuje přístup k síti sociálních institucí,“ vysvětluje¹³ tuto rovinu Drahomír Ševčík. Exosystém může vytvářet spouštěče i tlumiče domácího násilí.

Mikrosystémová rovina – Mikrosystémem máme na mysli nejužší kruh osob žijících v jedné domácnosti, tedy nejčastěji rodinu. V té vcelku přirozeně dochází k situacím, které mohou některé jedince k násilí velmi vybízet a podněcovat. Zatímco někteří z nás mohou rodinu vnímat velmi pozitivně a jako místo, kde máme vždy zajištěnu

---

13 ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

bezpečnost a teplo rodinného krbu, v jiných osobách může soužití v rámci rodiny podněcovat pocit ztráty důvěry, či jako něco, co je na obtíž nějakému cíli a podobně. Privátnost rodinného soužití navíc komplikuje uplatnění mechanismů sociální kontroly. Chování jednotlivých členů rodiny je regulováno obecnými rolovými předpisy, které se zakládají na jiných principech, než jsou osobní kompetence a zájmy jednotlivých osob v rodině. K rizikům patří i existence neformálního práva rodiny, které ovlivňuje chování jejích členů.

Ontogenetická rovina – Poslední ze čtyř rovin hledá příčinu domácího násilí v individuálních charakteristikách osob. Tedy osob násilnických i ohrožených. Rovina zkoumá jejich vzájemné interakce, připomíná tak původní psychologické teorie domácího násilí. „Ontogenetické teorie předpokládají specifický vývoj, kdy se násilná osoba pravděpodobně naučila řešit stresující a rizikové situace agresivním způsobem. Přímý kontakt násilím v dětství je rizikovým faktorem pro rozvoj násilného chování v dospělosti,“ popisuje ontogenetickou rovinu kolektiv autorů knihy *Domácí násilí*¹⁴.

---

14 ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

4 Charakteristika agresora

Co se týče charakteristiky agresora, na jedné straně stojí násilník, závislý na alkoholu ze sociálně slabé rodiny, na druhé straně agresor s vysokoškolským titulem, dobře postavený a materiálně zajištěný, který používá rafinovanější formy týrání a dává si záležet, aby následky násilí nebyly vidět. Proto neexistuje žádný univerzální vzor, kdo může být agresorem, může jím být kdokoliv.

Obětí domácího násilí může být v podstatě opět kdokoliv, nezáleží na věku, vzdělání, násilného jednání se dopouštějí mladí na starých, staří na mladých, rodiče na svých dětech, děti na svých rodičích, ženy na mužích, muži na ženách. Podle statistik jsou to ale především ženy, které jsou v rodině nejčastěji vystaveny útokům. Ženy totiž tvoří 94 – 96% všech obětí domácího násilí, muži pouze něco mezi 2 – 5%.

I pro odborníky je obtížné vysvětlit, proč se některé osoby chovají násilně a jiné ne. Shodují se ale na jednom. Násilí nikdy nemá jednu jedinou příčinu, je to vždy kombinace více faktorů. Z dohledatelných názorů těchto odborníků jsem vytvořil seznam těch nejčastějších příčin, které zmiňuje jako spouštěcí faktory.

Působení stresu – Spouštěčem násilí mohou být chronické stresory. Konkrétní podobu mohou mít v nezaměstnanosti, vysokém zadlužení, finančních problémech, potíže se zákonem, ve ztrátě domova, v nemoci, nehodě, neplánovaném těhotenství. Svou roli může hrát také problém s vlastní identitou, rozvod či rozchod, úmrtí nám blízké osoby, drogy, alkohol, partnerské neshody či problém s výchovou dítěte.

Frustrace – V životě může snadno dojít k situaci, kdy je jedinec nespokojený se svým vztahem, stereotypem soužití, ale nejen tím – frustrace se může u lidí snadno objevit v souvislosti s kariérním neúspěchem, se zdravím, společenskou situací v rámci svého okolí a podobně. Podrobně se ve své eseji tomuto tématu věnuje psychologka Naděžda Špatenková: „Frustrace vyvolává hned a pohotovost k agresi, ta však nemusí vyústit v otevřené násilí, záleží především na okolnostech, sociální situaci a vlastnostech dané osobnosti. Agresivní odezva nemusí být vždy namířena proti osobám, jež jsou příčinou frustrace, zejména pokud by takové jednání mohlo jedince sociálně poškodit.“ Tím má Špatenková zřejmě na mysli v praxi často se stávající případ, kdy je osoba frustrována například svým nadřízeným. Projev násilí či nesouhlasu by však dotyčnou osobu mohl

kariéru poškodit, a tak se raději agresivně projeví v rámci rodiny či na partnerovi. Psychology je tento pojem označován jako přemístění agrese.

Boj o moc - Boj o moc a strach z bezmoci jsou silnými spouštěči násilného chování nejen v partnerských vztazích. Optimálně by se měli oba partneři, resp. osoby sdílející danou domácnost, společně podílet na rozhodování, vzájemně se respektovat a akceptovat. Jestliže někdo z nich uzurpuje veškerou moc a kontrolu do svých rukou (Kdo je tu pán a živitel?), druhá osoba se stává bezmocnou, submisivní, slabou a zranitelnou (Ty nemáš právo do ničeho mluvit, budeš poslouchat a dělat to, co já řeknu!). V takové situaci se může snadno stát, že ten, kdo disponuje mocí, může být v pokušení svoji dominanci zneužít a může inklinovat k použití násilí (a jestli nebudeš poslouchat, tak...!). Ten, kdo moc nemá, ale touží po ní, může o moc, či spíše proti své bezmoci bojovat a snadno tak vznikají situace plné napětí, agrese a násilí. Nepříjemné formy chování jsou vyjádřením snahy získat nad druhou osobou moc a kontrolu. Typickým příkladem jsou pachatelé sexuálního násilí: akt znásilnění je manifestací jejich schopnosti podmanit si, přemoci, ponížit a zastrašit oběť. Sex je obvykle pouhou zbraní, nástrojem, instrumentem k dosažení tohoto cíle.

Ohrožení – Reakce na určitou hrozbu, ať už fyzickou nebo psychickou (hrozba ztrapnění, odmítnutí...). To může vést až k agresivnímu útoku. Nezřídka kdy se navíc jedná pouze o hrozbu smyšlenou, která nemá reálné opodstatnění. Násilí propuká ve chvíli, kdy osoba věří v bezprostřední hrozbu.

Drogy a alkohol - Násilné osoby se před incidentem často „posilňují“ alkoholem, popř. jinými drogami. Alkohol mohou konzumovat ve snaze uklidnit se, nebo naopak, aby získaly odvahu. Vzájemný vztah mezi alkoholem či drogami a násilím je v různých zdrojích vysvětlován odlišně. Podle jedné z hypotéz alkohol spouští agresivní chování a fantazie. Podle jiné pouze umožňuje násilí, protože redukuje zábrany a strach ze sociálních a fyzických následků agrese. V neposlední řadě patří alkohol či drogy mezi oblíbená alibi pro násilné chování, protože tendence přisuzovat násilné chování alkoholu, a nikoli osobě, která ho požívá, je populární. Alkohol či drogy tak představují přijatelnou výmluvu pro násilné chování, aniž by byl jedinec sociálně stigmatizován.

Identifikace – Je poměrně častým jevem, že osoba, která sama například v dětství byla svědkem či dokonce obětí fyzického násilí, v období dospívání a dospělosti se tato osoba snaží se s pocitem ublížení či viny vyrovnat a postavit se mu. To způsobuje touhu po dominanci a fyzické síle, převaze. Jedinec chce být silný, nikoli slabý a bezmocný a stává se tak násilnou osobou.

Psychická onemocnění - Různé psychózy a jiné psychické nemoci mohou být doprovázeny epizodami násilí nebo tendencí k násilí. Lidé s psychiatrickou diagnózou bývají zmateni a dezorientováni, mohou ztratit kontrolu nad svým chováním a jednat impulzivně. Mohou si špatně interpretovat některé situace a okolnosti a vidět je jako ohrožení — nebezpečí pro sebe sama, ostatní i pro svět jako takový (mají např. pocit, že jsou pronásledováni, sledováni, že někdo usiluje o jejich život). Někteří mohou „slyšet hlasy“, které jim přikazují udělat „něco hrozného“. Lidé s periodami mánie či hysterie se snadno mohou nechat vyprovokovat a zareagovat agresí nebo násilím. Psycholožka Bohumila Baštecká poukazuje¹⁵ i na rizikovost deprese u projevů násilí (zejména vraždy a sebevraždy).

Poruchy osobnosti – Psycholožka Ludmila Čírtková uvádí¹⁶, že: v souborech násilníků evidovaných oficiálně (soudně) nebo viktimologicky (na základě výzkumů obětí domácího násilí) bylo v mnoha studiích zjištěno vysoké procento výskytu poruch osobnosti, jejichž symptomy vykazovalo až 80 procent násilníků zkoumaného vzorku. Rizikové jsou ty poruchy osobnosti, které mají přímý dopad na chování k druhým lidem, především antisociální porucha osobnosti. Lidé s touto poruchou osobnosti jsou často podráždění a agresivní, mívají opakované záznamy o napadení jiné osoby mimo domácnost i o domácím násilí. Nemají výčitky svědomí při ublížení jiné osobě, svoje násilné jednání považují za oprávněné a odůvodněné. Jsou impulzivní, mohou vlastnit zbraň a obvykle nemají mnoho přátel.

---

¹⁵ BAŠTECKÁ, Bohumila. *Klinická psychologie v praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 416 s. ISBN 80-7178-735-3.

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.

Zdravotní indispozice - Agresivní a násilné chování může být také ovlivněno zdravotní indispozicí, např. systémovou poruchou — dysbalancí (nerovnováhou) elektrolytů, špatnou srdeční funkcí, diabetem, hypoglykemií, anémií, nutričními deficity.

Neurologické poruchy - Násilné chování a agresi může vyvolat také zranění hlavy, cévní mozková příhoda a její následky, epilepsie, demence, meningitida, nitrolebeční krvácení (intrakraniální hemoragie) a infekce centrálního nervového systému apod.

Poškození mozku nebo jeho dysfunkce - Násilí související s poškozením mozku je zpravidla explozivní a zřídka izolované — taková osoba má předchozí dlouhou historii násilného chování, např. epizody sexuálního obtěžování, zdánlivě bezdůvodné napadení jiných osob. Za určitých okolností může být násilí u těchto osob doprovázeno záchvaty paniky, ztrátou paměti (amnésií), epileptickými záchvaty a poruchami vidění.

4.1 Žena v roli násilné osoby

Ženy zdaleka nejsou jen něžnými bytostmi. Dokážou být násilné i kruté. Jsou známy případy, kdy ženy figurují jako násilné osoby prakticky ve všech druzích a typech domácího násilí. Nejčastěji jsou jako násilné osoby zmiňovány v souvislosti se selháním pečující role, např. o seniory či handicapované, a jsou také aktérkami partnerského násilí. Proto se na tuto problematiku zaměříme v následujícím textu.

Problém žen jako násilných osob v partnerských vztazích je z velké části neprozkoumaný. Pro tento nedostatek informací existuje mnoho důvodů, hlavní z nich je, že muži se jen neochotně a neradi přiznávají, že jsou svou ženou týráni. K tomuto problému později.

Ženy by jako násilné osoby rozhodně neměly být podceňovány. Lze se totiž domnívat, že muži mohou být napadáni možná stejně často jako ženy, avšak získat pro to empirické důkazy bude obtížné. Proto jsou pravděpodobně „oficiální“ statistiky hodně mírné a hovoří o 2-5 % případů. Empirický výzkum této problematiky se teprve začíná rozvíjet, takže spolehlivá data zatím neexistují. Zanedbání tohoto tématu ale není způsobeno pouze tím, že se feministický výzkum samozřejmě zabýval násilím na ženách, a snad dokonce bránil výzkumu násilí ze strany žen. Rozvoj výzkumu této problematiky

tedy hodně záleží na odvaze (mužských) výzkumníků překonat tabuizované mužské zkušenosti.

Odborná literatura se obvykle zaměřuje na dvě roviny násilného chování žen. Podle té první je charakteristickým rysem „ženského“ domácího násilí sebeobrana. Druhou rovinu tvoří ženy, které násilnou osobu (tedy nejčastěji svého manžela či přítele) v důsledku okolností zabijí — jsou zoufalé a po mnoha letech krutého týrání a zneužívání nevidí jiné řešení, jak ukončit cyklus násilí. Kniha Angely Brownové z roku 1987 nazvaná *Když týrané ženy zabíjejí* je studií 250 týraných žen, z nichž 42 zabilo svého manžela.

4.2 Muž v roli násilné osoby

Lze poměrně bez obav genderových předsudků tvrdit, že právě muž bývá v rámci vztahu násilnou osobou mnohem častěji než žena. Jak vyplývá z různých zdrojů, zhruba 8 % mužů je chronických násilníků, 20 procent z nich jsou násilníci „příležitostní“. Nejedná se tedy sice o problém v masovém měřítku, přesto je tato statistika poměrně smutná a nepochybně se jedná o aktuální a důležité téma k řešení na celospolečenské úrovni.

Psychologové sestavili několik nejčastějších příčin, kvůli kterým se muži často stávají násilníky. Existuje jich hned několik a není vyloučeno, že se mohou vzájemně doplňovat či působit najednou ve větším počtu. Jedním ze základních důvodů je způsob, jakým dotyčný muž prožije dětství. Při něm mohl být muž sám vystaven domácímu násilí, nebo byl jeho svědkem. Dalším důvodem může být povahová vlastnost zvaná žárlivost či majetnickost, kvůli které muži často napadají své ženy pro podezření z nevěry. Obvinění jsou ale často založená na lžích a nepravdách. Ženy se nicméně těmto obviněním nejsou schopny bránit a útrpně snášejí extrémní kontrolu ze strany mužského partnera, který je schopen například odposlouchávat telefon. Tento projev se v některých případech netýká partnerek, ale dcer. Muž má pocit, že mimo domov na jeho partnerku či dceru čekají zájemci a on má pocit, že je nutné je před těmito osobami bránit. Vnímá je svým způsobem jako konkurenci, které se ovšem není schopen postavit, proto energii směřuje na zranitelnější a slabší ženu.

Svou roli může hrát také přesvědčení o tom, že muž má právo bít ženu. Není zde samozřejmě myšleno právo z hlediska zákona, ale jakési morální či kulturní právo. „Jsem

chlap, mám právo na to, mít doma pořádek, a to se neobejde bez vlády tvrdé ruky,“ říkají někteří muži. Problematika ale může mít také náboženský podtext.

Další z příčin může být jednoduše násilnický sklon, který se u muže projeví právě v akceptování násilí coby přijatelného způsobu řešení problémů. Tento sklon se může projevovat jak v běžných situacích, tak například v sexuálním životě, kdy pohlavní styk muž nevnímá jako láskyplný kontakt s ženou, ale jako akt moci, v jehož průběhu si budují dominantní pozici a nadřazenost. Zejména se toto projevuje u mužů, kteří mají pochyby o své mužnosti.

Posledními dvěma příčinami bývá označována neschopnost muže převzít odpovědnost za své činy, což se projevuje tak, že jako důvod násilí muž uvádí chybu ženy – kdyby lépe vařila, nemuselo se to stát, kdyby se starala o dítě, neudělal bych to a podobně. Poslední a možná méně obvyklou příčinou může být to, že se muž doslova chová jako dítě – touží po tom, aby o něj bylo pečováno a když si tuto slabost uvědomí, touží se alespoň chvílemi chovat jako „chlap“ a volí k tomu právě násilnické metody.

5 Charakteristika role oběti

Termín oběť podle *Manuálu pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí* zcela neodpovídá charakteristice osob, které mají vlastní zkušenost s domácím násilím. Vyvolává totiž dojem pasivního přístupu a přijímání: „Oběti však aktivně vytvářejí strategie, jak se vyhnout opakování a eskalaci násilí. Přesněji by se tedy mělo hovořit o osobách, které zažily či mají zkušenost s domácím násilím.“

Prožívané násilí má neblahý vliv na život oběti. Kromě potíží zdravotních byl prokázán vliv násilí například i na výkonnost v zaměstnání¹⁷, což navíc dále ohrožuje její ekonomickou situaci (vyšší riziko ztráty zaměstnání). Snižuje se sociální status oběti (neboť musí často před násilím uprchnout do azylových domů, část oběti končí dokonce bez domova). Kromě těchto vlivů má partnerské násilí výrazný dopad na psychiku oběti. Výzkumy potvrzují, že u obětí se může rozvinout řada emočních poruch a poruch chování.

Psychické důsledky prožitého násilí:

- nízké sebevědomí a sebeúcta;
- deprese;
- pocity úzkosti;
- nesoustředěnost;
- rychlé střídání nálad;
- poruchy spánku;
- poruchy příjmu potravy;
- pocity odpovědnosti za násilí, pocity viny, popírání strachu a hněvu
- pocity studu (oběti se dlouhou dobu snaží situaci zvládat samy, vytěsnit násilí, přizpůsobit se, udělat vše pro to, aby k násilí nedocházelo);
- symptomy posttraumatické stresové poruchy (flashbacky, noční můry, opětovné prožívání traumatizujících zážitků);
- pocity bezmoci;

---

¹⁷ PENCE, Ellen a Michael PAYMAR. *Education groups for men who batter: the Duluth model*. New York: Springer Pub. Co., 1993, xiv, 198 p. ISBN 0826179908.

- sebevražedné myšlenky;
- potíže s alkoholem;
- věří v mýty o domácím násilí, oběti bývají přesvědčeny, že selhaly, že násilí vyprovokovaly apod. (podílí se na tom chování násilníka i postoj společnosti).

Při výzkumu mučení bylo zjištěno osm kategorií psychického násilí, kterými je možné zlomit osobnost člověka:

- Izolace (oběť je zcela závislá na svém trýzniteli).
- Omezování a vyčerpání (např. zavalování prací do vyčerpání, kontroly, buzení v noci).
- Znevažování a ponižování (např. „jsi hloupá, ošklivá...“). • Vyhržování („najdu si tě všude, zničím tě...“).
- Demontrace moci (oběť musí o vše žádat, nesmí o ničem ani o sobě rozhodovat...).
- Vynucování triviálních činností (např. oběd musí splňovat přesně daná kritéria).
- Příležitostné projevy náklonnosti (snaha oběť k sobě připoutat).
- Zkreslené vnímání (např. patologickou žárlivost považuje žena za projev lásky).

Je vědecky potvrzeno, že oběti se často plně identifikují s pachatelem (Stockholmský syndrom). Dlouhotrvající „zajetí“ v násilném vztahu má někdy za následek hluboké změny v prožívání a sebehodnocení oběti. Uzdravování obětí násilí je založené na jejich postupném posilování, práci se zkreslenou realitou a sníženým sebevědomím. „Čím lépe žena rozumí cyklu násilí, tím lépe je schopna ochránit sebe i děti. Je důležité podporovat oběti v tom, aby dokázaly zacházet se svými emocemi, projevovat je a být schopny zpracovat své pocity viny. Při práci s oběťmi násilí je vhodné zařadit i techniky práce s tělem a tělesným prožíváním, jako např. focusing, bioenergetické cvičení, ale i jóga a další,“ uvádí Branislava Marvánová-Vargová.

5.1 Charakteristika týrané ženy

Odborná literatura umí velmi podrobně popsat stav mysli, který každá žena přicházející do styku s domácím násilím coby oběť prožívá. U těchto žen se velmi často projevuje nízká sebeúcta, jsou dokonce přesvědčeny o tom, že si špatné a kruté zacházení zaslouží vlastní vinou. Zároveň ženy dokáží před okolím udržovat dokonalou druhou tvář – tedy většinou. To se projevuje tak, že navenek žena vystupuje optimisticky a jakékoli problémy maskuje i před svými nejlepšími přáteli a rodinou. Ve skutečnosti ale žijí v neustálé hrůze a hněvu. Pokud už ženino okolí nějaké problémy tuší, často žena svému okolí připadá velmi pasivní až smířená s osudem – přitom je ale potřeba si uvědomit, že taková žena musí být velmi silná, aby byla schopna dennodenní útlak snášet. Často jsou přitom obětmi domácího násilí i sebevědomé a úspěšné ženy – což možná přispívá tomu, že se žena zdráhá svůj problém řešit s odborníky. V takové situaci si ženy kladou řadu otázek – co se stane, až problém oznámím? Kam půjdu? A uvěří mi někdo? Vždyť můj manžel je uznávaný právník... Co tomu řeknou kolegové, nebudou mě mít za udavačku? Co se stane, až mě najde? I proto je potřeba, aby orgány mající za cíl ochranu obětí domácího násilí braly každý případ individuálně a s oběťmi zacházely maximálně individuálně.

Typický portrét týrané ženy podle Drahomíra Ševčíka a Naděždy Špatenkové¹⁸:

- je materiálně závislá na svém partnerovi;
- je podřízená (submisivní) a poslušná;
- udržuje minimální nebo žádné sociální kontakty s dalšími lidmi;
- často omlouvá partnerovo chování jeho náladou nebo nepříjemnostmi, které prožil v práci, či jako důsledek zážitků z dětství;
- je vystrašená;
- trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezcennosti;

---

¹⁸ ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

- myslí si, že situace nemá řešení, ačkoli už nemůže déle snést partnerovo násilí;
- má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží (je to moje chyba...);
- rychle si zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo, bezmezně věří, že se partner „zlepší“;
- stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází;
- má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem;
- je silně emocionálně závislá na partnerovi — neumí si představit život bez něho, ale ani s ním.

5.2 Muži jako osoby ohrožené domácím násilím

„To, že se násilí na mužích dostává stále více do povědomí laické i odborné veřejnosti, dokazují nejrůznější empirická šetření a statistiky některých pomáhajících organizací,“ uvádí Eva Hunt¹⁹. Průzkumy, které byly doposud realizovány, jednoznačně potvrzují, že pravděpodobnost toho, že se muž stane obětí domácího násilí, je mnohem menší než u žen. Přesto tato možnost existuje. Velmi zevrubně se tomuto tématu věnuje Skotský výzkum kriminality, jehož výsledky jsou hojně citovány v české odborné literatuře. V jednom z průzkumů se podařilo zjistit, že muži jsou oběťmi domácího násilí dvakrát méně často než ženy. Pokud už k násilí došlo, šlo většinou o „pouhé“ strkání či narážení. U mužů je zkrátka nižší pravděpodobnost zranění, což je dáno fyzickou stavbou. Existuje ale domněnka, že tato statistika může být zkreslena tím, že se zajisté značné procento mužů zdráhá nechat ošetřit lékařem – a když už, jako příčinu zranění uvede nějaký smyšlený příběh. Každopádně zde vidíme jasný rozdíl oproti násilí na ženách, které při něm často utrpí řezné, sečné či bodné rány, případně jsou nuceny k sexuálním praktikám a podobně.

---

¹⁹ ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

Skotský průzkum kriminality také odhalil další rozdíl: mužské oběti domácího násilí jsou na tom většinou finančně lépe než ženy v pozicích oběti. Oproti svým protějškům jsou ale finančně méně bonitní. Šetření prokázalo i to, že muži mají větší šanci opustit násilný vztah než ženy a mají k tomu více možností. Mají větší šanci sehnat práci atd.

Nejčastěji jsou muži vystavováni emocionálními násilí v podobě nadávek a ponižování, fyzickému násilí (bití, fackování, kopání, údary pěstí, vytrhávání vlasů, házení předměty), ale také trýznění zamezením kontaktu s dítětem, naváděním dětí proti muži či hrozbami a zastrašováním – tím, že jej žena opustí, o všechno jej připraví a podobně.

U mužů se v důsledku domácího násilí mohou projevovat podobné negativní důsledky jako u žen, tedy: generalizovaný strach ze samotného násilí jako takového, problémy s realizací otcovské role, dopady na další vztahy, pocit bezmocnosti, snížení sebeúcty, kumulování negativních emocí, ztráta domova.

I pro muže platí, že bývají velmi opatrní v tom, aby situaci začali konstruktivně řešit a bránit se. Bývá tomu tak právě v případech, kdy nejsou zcela finančně zajištěni, milují partnerku a věří ve změnu k lepšímu, případně cítí povinnost u ní setrvat a nepřijít tak například o kontakt s dětmi. Řada týraných mužů nemá, kam by odešli, navíc se obávají odplaty v případě, že by skutečně domov opustili. Mnoho mužů se se svým problémem s nikým nesvěřuje, protože se za něj stydí – i proto situaci vůbec neřeší, neboť by museli s pravdou ven. Někteří jsou navíc přesvědčeni, že za situaci si mohou sami.

5.3 Senioři ohrožení domácím násilím

Senioři jako osoby ohrožené domácím násilím představují skupinu dosud neprávem opomíjenou výzkumníky i odborníky na problematiku domácího násilí. „Oficiální statistiky domácího násilí ukazují jen malou incidenci tohoto jevu. Skutečnost však bude spíše taková, že oznámené případy představují jen špičku ledovce. Problematika násilí na seniorech je totiž něco, co se jen velmi obtížně podchycuje. Výzkumy zaměřené na domácí násilí, resp. na násilí mezi partnery, obvykle tuto věkovou kategorii nepostihují, přestože výskyt násilí v seniorském vztahu může být relativně vysoký. Samotní senioři danou skutečnost skrývají, protože se za ni stydí, nebo v důsledku nemoci (demence či

deprese) nejsou schopni násilí rozpoznat a oznámit,“ vysvětluje Jaroslava Kasalická ve svém pojednání²⁰ na toto téma. Důvodů, proč mlčí, je podle Kasalické více: kromě přetrvávajících mýtů okolo stárnutí, které mohou zapříčinit obavu seniorů, že bude zpochybňována věrohodnost jejich výpovědi (mýtus o panu Alzheimerovi), se často obávají hanby, kterou by prožili, pokud by se někdo dozvěděl, jak špatně své děti vychovali.

Tím se dostáváme k velmi smutné skutečnosti: násilnými osobami jsou totiž skutečně nejčastěji právě dospělé děti a vnuci. „Seniori se tak stydí i sami za sebe, za své ponížení, navíc bývají na násilných osobách různým způsobem závislí, mají k nim intenzivní citově ambivalentní a u dětí protektivní vztah. Obávají se ztráty člověka, který se o ně stará, a to i v případě, že se k nim chová násilně a nepečuje o ně dobře. Bojí se, že budou muset opustit svůj domov a jít do instituce, jako je nemocnice, léčebna pro dlouhodobě nemocné, domov pro seniory,“ dodává Kasalická. Další obavou mohou být odplaty či stupňování útoků ze strany násilné osoby snaha udržet soukromí a intimitu rodiny. To vše samozřejmě opět vede k zásadnímu problému: senior své trápení nikomu nenahlásí...

Příznaky tělesného násilí:

- podlitiny, stopy po bití, kopání;
- nejasné pády a úrazy;
- stesky na týrání;
- popáleniny neobvyklé typem či umístěním;
- známky po omezování: stopy po kurtování, podlitiny ve formě otisků prstů;
- opakovaně chybné podání či preskripce léků;
- podvyživenost nebo dehydratace bez vysvětlující choroby;
- zanedbaná hygiena či známky neadekvátní péče (dekubity, zanedbané rány aj.);
- škrábance, říznutí, podlitiny, výrony, vpichy;
- bolest při doteku, známky dušení apod.

---

²⁰ ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

Příznaky psychického násilí:

- psychická labilita;
- zmatenost;
- skleslost, deprese, plačtivost, stahování se do sebe.

6 Mýty o násilí na ženách

S problémem násilí páchaného na ženách v párových vztazích se stále spojuje mnoho různých mýtů a předsudků. Ve své přednášce o tom podrobně přednášeli autoři slovenské kampaně *Piata žena*²¹. Existuje podle nich obrovský rozpor mezi fakty (rozsah problému, jeho příčiny a pozadí) a názory na toto téma. „Rozšířené mýty a předsudky nedovolují ženám postiženým násilím, aby vyprávěly o své situaci. Zabraňují i tomu, aby ženy dostaly adekvátní pomoc. Vede to tak daleko, že ženy hledají vinu u sebe a neodvážejí se vyjít se svým problémem na veřejnost,“ zaznělo během přednášky. Protože se jedná o velmi zásadní a důležitá fakta, která by měla laická veřejnost znát, rozhodl se autor této práce pro jejich překlad ze slovenštiny a vyjmenování s podrobným popisem. Nejčastějších základních mýtů je deset.

To není násilí, ti dva se jen "hádají". Mezi hádkou a násilím je podstatný rozdíl: Při hádce jde o konflikt dvou osob, které jsou přibližně stejně silné. Při hádce jde většinou o střet zájmů a každá ze zúčastněných stran se pokouší prosadit své zájmy. Pokud je však mezi nimi nerovnost síly a moci (například jedna osoba je fyzicky silnější, ozbrojená, nebo disponuje financemi), vzniká nebezpečí, že silnější strana zneužije svou převahu na prosazení svých zájmů. Tehdy se hádka mění na násilí. Jedna ze zúčastněných stran podlehne. Nerovnost moci je vždy přítomna ve vztahu dospělých a dětí. Ale i ženy mají v naší společnosti v mnoha oblastech oslabenou pozici. Tuto nerovnost moci hodnotí jako příčinu násilí i Organizace spojených národů v Deklaraci o odstranění násilí vůči ženám, zveřejněno v rezoluci OSN č. 48/104 ze dne 20. prosince 1993.

Násilí se vyskytuje pouze v "problémových" rodinách. Násilí může postihnout každou ženu nezávisle na příslušnosti k sociální vrstvě, kultuře a náboženství a bez ohledu na věk. Dojem, že násilí se týká jen "problémových" rodin, vzniká proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných. Pro ženy z těch skupin, kde je vyprávění o zážitcích s násilím tabuizované, je proto ještě těžší hledat a získat pomoc. Pro mnohé ženy má zveřejnění násilí závažné důsledky, například může utrpět pověst rodiny, muž může ztratit zaměstnání, u cizinek může být ohroženo povolení k pobytu. Starší ženy mají méně šancí na zahájení "nového" života, zdravotně postižené ženy si

---

²¹ LIŠKOVÁ, Kateřina a Jana TESAŘOVÁ (eds.). *Ženská práva jsou lidská práva: sborník přednášek ze semináře*. Brno: Nesehnutí, 2002, 173 s. ISBN 80-903228-0-8.

uvědomují, že nemají téměř žádnou jinou možnost, jak snášet násilnického partnera.

Násilí v rodině je soukromá záležitost, stát by se do toho neměl míchat. Žena, která požádá někoho o pomoc, se tím už rozhodla svůj problém zveřejnit. Násilné činy jsou podle našich zákonů trestné bez ohledu na to, zda jsou páčány v rodině, nebo mimo ni. Kromě toho velkou část násilných činů tvoří tzv. oficiální delikty, to znamená, že je žaluje a stíhá stát. Stát se tedy zavázal zakročit i při násilí v rodině.

Ženy si jen vymýšlí, aby získaly byt, nebo výhody při rozvodu. Skutečnost je taková, že skryté násilí při násilných činech v rodině vysoko převyšuje nahlášené případy. Je velmi pravděpodobné, že násilí nikdo nezveřejní a neoznámí. Ženy násilí mnohem častěji tají nebo bagatelizují, než by v tomto směru přeháněly.

Ženy asi chtějí být týrané, jinak by přece násilníka opustily. Ženy, které zažívají násilí, zkoušejí všechno možné, aby změnily situaci. Chtějí, aby násilí přestalo, často si však přejí i udržet vztah či manželství. Až když selžou všechny jejich pokusy, hledají pomoc mimo rodinu. Někteří muži kontrolují své ženy tak, že se ženy bojí mluvit s někým o tom, co zažívají. Ne všechny ženy se mohou uchýlit k příbuzným nebo známým. Bojí se, protože ani tam nejsou v bezpečí. Mnohé ženy nemají peníze a nevědí, kam by se mohly obrátit. Mnoho žen má strach z budoucnosti, ze zhoršení finanční situace, ze ztráty přístřeší. Cizinky mohou mít jazykové problémy, nebo strach, že přijdou o povolení k pobytu.

Ženy provokují násilí, nebo si ho nějakým způsobem zaslouží. Takový postoj legitimizuje páčání násilí v určitých situacích, vinu za násilí připisuje obětem a muže páčající násilí zbavuje odpovědnosti. Za "provokaci" bývá často označené už to, že žena přijde o něco později z práce, má na něco vlastní názor, navštíví svou kamarádku, nebo si dovolí muže kritizovat. Muži často pocítují jako provokaci chování, které sami u sebe považují za samozřejmé. Násilné činy ospravedlňují tím, že chování ženy označí jako "chybné".

Ženy si samy vybírají partnery, kteří je týrají. Žádná žena nechce, aby ji někdo bil, znásilňoval, nebo zavraždil. Na začátku vztahu tyraní obvykle ještě nesahají po násilných prostředcích. Násilné chování většinou začíná po určitém čase soužití. Skryté formy násilí se často spojují s pozitivně chápanými tradičními hodnotami, takže je těžké si uvědomit, kdy začíná zneužívání moci, kontroly a útlaku. "Rytířský ochránce" se nepozorovaně stává kontrolujícím mužem, šílená láska se mění na šílenou žárlivost,

ujišťování "Jsem do tebe zblázněný" se změní na tvrzení "Mám právo na tebe i na tvé tělo".

Muži týrají ženy, protože sami v dětství zažili násilí. Muži, kteří páchají násilí, sice často v dětství zažili násilí, a vlastní zážitky s násilím jsou jistým "rizikovým" faktorem, který může vést k tomu, že se člověk chová násilnický. To však automaticky neznamená, že by bludný kruh násilí musel nevyhnutelně pokračovat. Negativní zkušenosti z dětství mohou vést i k mimořádně odmítavému postoji vůči násilí, jako tomu je u mnoha mužů. Zážitky z dětství mají tedy různé následky. Někdy sice mohou chování vysvětlit, ale nikdy ho nemohou ospravedlnit.

Základní příčinou mužského násilí je alkoholismus. Muži, kteří týrají své ženy, páchají násilí tehdy, když jsou opilí, ale i tehdy, když jsou střízliví. Alkohol není příčinou násilí, je pouze jeho stimulatorem. Odbourává zábrany, a proto se agresivní impulsy zesilují. Stav opilosti využívají násilníci muži jako argument, aby nemuseli přebírat odpovědnost za své činy.

Muži týrají proto, neb nedokáží vyjádřit city jinak. Násilné činy v soukromé sféře se obecně chápou jako čistě afektivní řízení - muž prostě někdy "vybuchne", neumí prý se svými pocity jinak zacházet. Tento argument přehlíží skutečnost, že násilné jednání je zpravidla výběrové. Muži ani ve stavu silného afektu neudeří například svého šéfa, svojí ženu však často ano. Násilí se používá naprosto cíleně na prosazení vlastních zájmů tam, kde stále existuje neotřesitelná víra v mužskou mocenskou převahu ve vztahu k ženě.

7 Dítě jako oběť domácího násilí

Autor práce považuje za důležité začít tuto kapitolu nemilou, leč důležitou statistickou zajímavostí²²: až 80 % rodin, ve kterých dochází k domácímu násilí, vyrůstají nezletilé děti. Netřeba jistě dodávat, že pro děti je domácí násilí tím snad vůbec nejhorším zážitkem, který může zažít. Dítě může být obětí domácího násilí stejně jako žena či muž. V takovém případě rozlišujeme oběti přímé a nepřímé.

7.1 Přímá viktimizace

Je-li proti dítěti směřování fyzické, psychické nebo sexuální násilí, jedná se o přímou oběť domácího násilí. Zákon tuto situaci popisuje paragrafem²³ č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, kdy podle zákona jde o dítě, jehož rodiče nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti, která je stanovena zákonem. Také se jedná o dítě, na němž byl spáchán zločin ohrožující život, zdraví, lidskou důstojnost či mravní vývoj, nebo je pro takovou skutečnost vážné podezření. Z takového chování rodiče či blízké osoby dítěte mohou plynout trestné činy týrání svěřené osoby, zanedbávání povinné výživy, ohrožování výchovy dítěte, případně pohlavní zneužití.

7.2 Nepřímá viktimizace

Dítě je nepřímou obětí domácího násilí, pokud je tomuto násilí přítomno. Nejčastější případ je situace, kdy se násilí odehrává mezi rodiči, mezi osobami zodpovědnými za jeho výchovu či mezi dalšími osobami v domácnosti obývané dítětem. Vývoj dítěte je tímto velmi ohrožen, a to i v případě, že dítě není přímo očitým svědkem – na tomto názoru se shodují všechny uznávané metodologické postupy²⁴ a dokumenty²⁵.

---

22 STEM, průzkumy realizované v letech 2001 až 2006

23 ČESKO. Zákon ač. 359/1999 Sb. ze dne 11. května 1999 o sociálně-právní ochraně dětí In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.mvcr.cz>

24 Metodické opatření Ministerstva zdravotnictví ČR, 2008, Usnesení vlády ČR č. 1139/2008

25 Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV ČR, 2010, s. 2

7.3 Důsledky

V dokumentech zveřejněných Evropským hospodářským a sociálním výborem (2006) lze najít shrnuté dopady domácího násilí na děti. Jsou následující: děti jsou především vůči tomuto násilí zcela bezbranné, nicméně přesto se často cítí být zodpovědné za to, co se doma děje. Mohou se snažit ubližovanému rodiči pomoci a chránit ho, přičemž mohou být samy napadeny. Jako svědkové takového násilí jsou automaticky oběťmi psychického násilí, což způsobuje to, že žijí v permanentním stresu, atmosféře ohrožení, existenčním strachu o rodiče, nepředvídatelnosti dalšího vývoje. Tyto děti zažívají bezmocnost, pocit osamělosti kvůli závazku mlčet o tom, co se za zdmi jejich domovů děje. Konkrétními důsledky mohou být poruchy chování, problémy ve škole, psychosomatické symptomy, poruchy spánku, snížená sebeúcta a projevit se mohou i sebevražedné tendence.

„Děti vnímají situaci domácího násilí velmi intenzivně a jejich vztah k rodičům může být tímto jevem výrazně determinován. Mohou být k násilnému rodiči někdy loajální, jindy s ním odmítají jakýkoli kontakt a vstupují do koalice s rodičem v pozici osoby ohrožené domácím násilím. V řadě případů lze negativní vazbu mezi dítětem a rodičem hodnotit jako narušení vzájemných vztahů, někdy i trvalé,“ uvádí²⁶ Drahomír Ševčík. Podle Martiny Hronové z organizace Rosa ovlivňují potíže s rodinným násilím i studijní výsledky dítěte: „Pokud jde o školní výsledky, je u těchto dětí pravděpodobné, že je zasažena jejich schopnost koncentrace, mohou se mentálně zpožďovat a přestávají stačit vrstevníkům ve výuce.“²⁷

Negativní důsledky odborníci spatřují například v duplikačních principech, neboli přenesených vzorcích chování. Děti pochopitelně mohou od svých rodičů převzít problematické vzorce chování a mohou brát násilí jako něco obvyklého a normálního. Dokonce hrozí určité riziko toho, že se dítě s rolí agresora identifikuje a chováním agresora se inspiruje v dospělosti. Experti jako například Andrej Mátel hovoří v této souvislosti o pojmu „transgenerační přenos násilí“. Dítěti je předkládáno, že rodina, ve které žijí, funguje vlastně stejně jako kterákoli jiná rodina, tedy že násilí je něco obvyklého a snad i potřebného. Děti v rolích přímých či nepřímých svědků tak často

---

26 ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

27 HRONOVÁ, Martina. Škola a děti vystavené domácímu násilí – manuál pro učitele. Vyd. Rosa, 2008, bez ISBN

vykazují stejné symptomy, jako děti týrané a zneužívané. Odborně tyto symptomy nazýváme syndrom CAN (Child Abuse and Neglect).

7.4 Sociálně-právní ochrana dětí

Stěžejní roli v systému péče o dětské oběti domácího násilí mají orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), jejichž úkolem je zejména ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, na ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, a na působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Úlohu OSPOD plní v oblasti domácího násilí české obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Organizačně se úřad dělí na jednotlivé odbory a většinou v rámci odboru sociálních věcí jsou vyčleněni pracovníci pro sociálně-právní agendu ochrany dětí. Legislativní rámec pro činnost OSPOD nalezneme hlavně v následujících právních předpisech:

- Úmluva o právech dítěte
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů;
  - zákon č. 94/1963 Sb., o rodině;
  - zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže;
  - zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím apod.

Veškerá činnost OSPOD v oblasti sociálního násilí je rozpracována v různých metodických doporučeních, v roce 2006 jejich souhrn vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR společně s Psychosociálním centrem Acorus. Pro skutečně úspěšnou a účinnou pomoc potřebují OSPOD pochopitelně přístup k datům a informacím – to je základ jejich práce a činnosti. Tyto údaje zjišťují následujícím způsobem:

- na základě žádosti dítěte o poskytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 zákona Č. 359/1999 Sb.;
- na základě žádosti rodiče dítěte o poskytnutí pomoci podle § 9 zákona Č. 359/1999 Sb.;
- splněním oznamovací povinnosti subjekty uvedenými v § 10 odst. 4 zákona Č.

359/1999 Sb. (státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení, zdravotnická zařízení, popř. další zařízení určená pro děti);

- na základě upozornění jiných subjektů, kterým svědčí oznamovací povinnost podle § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb. (státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení, zdravotnická zařízení, popř. další zařízení určená pro děti);

- v případě realizace vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, v němž je přítomno nezletilé dítě, je policista podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, povinen zaslat OSPOD kopii úředního záznamu o vykázaní ve lhůtě do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. (Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV ČR, 2010, S. 19-20).

Po zjištění případu ohrožení dítěte domácím násilím musí OSPOD situaci v rodině blíže prověřit a posoudit, která další opatření na ochranu dítěte je nutno podle příslušných ustanovení zákona č. 359/1999 Sb. podniknout, přičemž prvotními opatřeními jsou:

- Projednání celé záležitosti s rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte.

- Provedení pohovoru s dítětem v závislosti na věku dítěte a stupni jeho rozumové vyspělosti.

- Poskytnutí či zprostředkování odborné poradenské pomoci rodičům a dítěti podle jejich konkrétních potřeb, zejména pokud jde o řešení úpravy výchovy a výživy dětí, bydlení, uplatnění nároku na sociální dávky, zajištění školní docházky dětí, zprostředkování odborné pomoci psychologické, sociálně-právní, socioterapeutické v zařízeních typu dětské krizové centrum apod.

- Provedení návštěvy a sociálního šetření v místě bydliště dítěte nebo v jiném prostředí, v němž se dítě zdržuje.

- Vyžádání dalších potřebných údajů od jiných osob, orgánů a subjektů. (Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV ČR, 2010, S. 21)

OSPOD mají pochopitelně k dispozici i určité represivní a výchovná opatření, která

vyplývají ze zákona²⁸. Mohou uložit napomenutí rodiči nebo jiné osobě narušující řádnou výchovu dítěte, nebo mohou nad výchovou stanovit dohled. Může také uložit povinnost vyhledat odborné poradenské zařízení. V případech domácího násilí mají zástupci OSPOD oprávnění obrátit se s návrhy na ochranu dítěte na místně příslušný soud. Konkrétně je dle zákona možné navrhopvat:

- Podnět soudu na vydání předběžného opatření k zatímní úpravě péče o dítě, výživy dítěte nebo styku rodiče s dítětem podle § 76 odst. 1 občanského soudního řádu.

- Návrh na nařízení předběžného opatření soudu podle § 76 a občanského soudního řádu v případech, v nichž se nezletilé dítě ocitne bez jakékoli péče nebo jsou jeho život či příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny.

- Návrh na svěření dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

- Návrh na nařízení ústavní výchovy dítěte.

- Návrh na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti či pozastavení jejího výkonu.²⁹

Zásadní význam pro prozatímní úpravu poměru dětí mají tzv. Předběžná opatření. V Německu a Rakousku jsou na této možnosti mj. Postaveny zákony o ochraně před domácím násilím. „Tato opatření se používají v situaci, kdy je nutné upravit životní poměry dětí ještě předtím, než pravomocně rozhodne soud,“ uvádí příručka *Vaše právo*³⁰.

Jednoznačně lze tvrdit, že v případech domácího násilí v rodinách, v nichž vyrůstají nezletilé děti, je nutná mezioborová spolupráce založená na vzájemné součinnosti a výměně informací zainteresovaných institucí.

Dle názoru autora této práce, a je to také důvod pro podrobnější zpracování této kapitoly, je snaha o ochranu dětí jako těch nejzranitelnějších osob v celé problematice domácího násilí naprosto klíčová. Jsou to právě děti a nezletilí, kteří na průběh situace,

---

28 ČESKO. Zákon ač. 359/1999 Sb. ze dne 11. května 1999 o sociálně-právní ochraně dětí In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.mvcr.cz>

29 Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV ČR, 2010, s. 21-22

30 VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: profem, 2010, 92 s. ISBN 978-80-903626-9-7.

do které se vinou rodičů nebo blízké osoby, mají nejmenší vliv a nemohou za ni.

8 Ochrana obětí domácího násilí

Domácí násilí, jakkoli můžeme naši společnost považovat za vyspělou a moderní, je ještě stále smutnou společenskou realitou a aktuálním problémem. Řada ustanovení o ochraně před domácím násilím se ale stala součástí českého právního řádu.

8.1 Právní ochrana v ČR

Od 1. června 2004 je domácí násilí trestným činem označeným jako týrání osoby žijící ve společném obydlí. Trestní zákoník, který nabyl účinnosti 1. ledna 2010, formuluje nové skutkové podstaty trestných činů, např. nebezpečného pronásledování (stalking). Ten je častým pokračováním domácího násilí v jiných podmínkách.

Od 1. 1. 2007 je účinný zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon o ochraně před domácím násilím, ZDN). Česká republika se touto změnou připojila k těm zemím EU, jejichž zákonodárství vytváří ucelený právní rámec pro prevenci domácího násilí a kvalifikovanou pomoc jeho obětem.

Zákon o ochraně před domácím násilím obsahuje tři normativní předpisy, a to:

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen PZ),
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, úplné znění zákon č. 7/2009 Sb. (dále jen OSŘ),
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen TZ).

Sociální pomoc osobám ohroženým domácím násilím v intervenčních centrech je upravena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (SS), který nabyl účinnosti - stejně jako zákon o ochraně před domácím násilím - 1. 1.2007. Zákon o ochraně před domácím násilím se opírá o „tři pilíře“, které zajišťují jeho vyváženost jak ve složce zákonného omezení (vykázání násilné osoby policejním orgánem ze společného obydlí na 10 dnů), tak při sociální pomoci ohrožené osobě v intervenčním centru a v právní

ochraně poskytované občanskými soudy tzv. zvláštním předběžným opatřením, které je určeno k ochraně ohrožené osoby a které bylo stručně popsáno v předchozí kapitole. Soudní ochrana je poskytována také v eventuálním pokračujícím občanskoprávním řízení. V případě porušení omezení uložených vykázaním nebo usnesením soudu mohou nastoupit i sankce trestněprávní. Trestní postih pachatelů domácího násilí, podobně jako jiných trestných činů, je upraven v trestním zákoníku.

8.2 Aktuálně platné právní normy

Protože se legislativní vymezení neustále mění a aktualizuje, považuje autor práce za vhodné uvést aktuálně platný seznam právních norem, které se tohoto tématu dotýkají. U některých z nich proběhla naposledy změna začátkem roku 2015³¹.

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů –od 1. ledna 2015 aktualizace
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- pozor, od 1. ledna 2015 aktualizace
- Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., České národní rady o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů – pozor od 1. ledna 2015 aktualizace
- Zákon č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

---

³¹ Manuál pro vedoucí pracovníky škol, Škola jako úřad, Projekt: Škola jako úřad | reg. č. CZ.1.07/1.3.49/02.0015

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany
- před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Úmluva o právech dítěte
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykázání
- Metodické doporučení MPSV č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí

8.3 Institut vykázání

Policie ČR je oprávněna podle po vyhodnocení situace použít institut vykázání. Policisté do roku 2008 vydávali rozhodnutí o vykázání, popř. zákazu vstupu, pokud se násilná osoba nacházela v době vykázání mimo společnou domácnost. Tento postup byl ale pro policisty příliš zatěžující a mnohdy jim působilo nemalé aplikační problém. Zákon byl proto s účinností od 1. 1. 2009 novelizován a policisté nyní vydávají pouze potvrzení o vykázání mimo režim správního řádu.

Vykázání má tak podobu tzv. faktického úkonu, tj. úkonu neformálního. Vykázání je v zákoně zakotveno tak, že pokud lze na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, má policista právo vykázat tuto osobu z bytu či domu společně obývaného s útokem ohroženým jedincem, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat dokonce v její nepřítomnosti.

„V praxi policista nejprve vyhodnotí přítomnost znaků domácího násilí: opakovanost jednotlivých incidentů, stupňování, neměnné role ohrožené a násilné osoby, společná domácnost. K tomu použije informace získané od oznamovatele, ohrožené osoby, násilné osoby, ostatních osob, jako jsou sousedi, příbuzní a další členové domácnosti. Policista také zjišťuje lustrací v informačních systémech, zda už Policie ČR

v minulosti řešila incidenty v této domácnosti,“ líčí³² zavedenou praxi Simona Dohnalová. Dále policista podle Dohnalové zkoumá aktuální situaci na místě, tj. intenzitu útoku, jeho průběh, předchozí výjezdy, informace získané k násilné historii z jiných zdrojů (intenzita předchozích útoků a jejich frekvence), míru rizika dalšího útoku pro ohroženou osobu po odjezdu Policie ČR a posuzuje podle vlastního uvážení nebezpečnost násilné osoby a riziko eskalace. Po zjištění všech uvedených skutečností může policie přistoupit k vykázání násilné osoby na dobu deseti dní, a to dokonce bez souhlasu ohrožené osoby.

Vykázaná osoba je povinna neprodleně opustit vymezený prostor, zdržet se vstupu do tohoto prostoru, zdržet se styku nebo navázání kontaktu s ohroženou osobou a vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí³³.

8.4 Trestné činy spojené s domácím násilím

Aktuálně platná verze trestního zákoníku se snaží reagovat na nové společenské podmínky (moderní formy stalkingu atd.). Trestné činy, které v této práci autor vyjmenuje, jsou řazeny dle závažnosti. V roce 2010 v trestním zákoníku přibyly trestné činy, ke kterým může dojít v rámci domácího násilí, aniž by došlo ke stíhání pachatele pro trestný čin „Týrání osoby žijící ve společném obydlí nebo osoby blízké“³⁴.

Trestné činy proti životu a zdraví

- **§ 140 Vražda:** úmyslné usmrcení bylo rozšířeno o odst. 2 „úmyslné usmrcení s rozmyslem nebo po předchozím uvážení“ a odst. 3 písm. a) - j), kde jsou vyjmenovány kvalifikované okolnosti zakládající až výjimečný trest odnětí svobod. Příprava je trestná.
- **§ 141 Zabití:** úmyslné usmrcení jiného v silném rozrušení, strachu, úleku, zmatku anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Jedná se o zákon, který reaguje na situaci osob jednajících v

³² ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

³³ VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2010, 92 s. ISBN 978-80-903626-9-7.

³⁴ tamtéž

nutné obraně, nebo kde polehčující okolnosti dostatečně nevystihují pohnutky, které k zabití vedly.

- **§ 145 Těžké ublížení na zdraví:** jednání, které přivodilo těžkou újmu na zdraví, upřesněn okruh osob, které požívají zvýšené ochrany a výslovně uvedeno jednání ze zavrženíhodné pohnutky. Příprava je trestná.
- **§ 146 Ublížení na zdraví:** tj. jednání, kterým je způsobena porucha na zdraví, která znemožňuje postiženému obvyklý způsob života, obvyklé činnosti, a to nikoliv po přechodnou dobu.

Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

- **§ 168 Obchodování s lidmi**
- **§ 169 Svěření dítěte do moci jiného:** za účelem adopce nebo pro jiný účel za odměnu
- **§170 Zbavení osobní svobody:** pachatel jinou osobu neoprávněně uvězní
- **§171 Omezování osobní svobody:** pachatel jiné/-mu bez oprávnění brání užívání osobní svobody.
- **§ 175 Vydírání:** pohrůžka usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví nebo jinou újmou je prostředkem k vynucení určitého chování, aby oběť něco konala, opominula nebo trpěla. Příprava je trestná.
- **§ 177 Útisk:** tohoto trestného činu se dopouští osoba, která jinou osobu nutí, zneužívaje její tísně nebo závislosti, aby něco konala nebo trpěla.
- **§ 178 Porušování domovní svobody** se dopouští osoba, která neoprávněně vnikne do domu nebo bytu jiné osoby a tam neoprávněně setrvává.

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- **§ 185 Znásilnění** se dopouští ten, kdo jinou/jinému donutí k souloži nebo k jiným formám sexuálního ukojení. Trestný čin byl doplněn o další skutkové okolnosti, které vedou k vyššímu trestu odnětí svobody. Příprava je trestná.
- **§ 186 Sexuální nátlak:** Pachatel násilím, pohrůžkou násilím, pohrůžkou jiné těžké újmy donutí jinou osobu k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování

nebo jinému srovnatelnému chování. Vyšším trestem bude potrestán ten, kdo zneužije závislosti nebo bezbrannosti oběti nebo zneužije svého postavení. Příprava je trestná.

- **§ 187 Pohlavní zneužití:** dopouští se jej ten, kdo vykoná soulož s osobou mladší patnácti let nebo ji jiným způsobem pohlavně zneužije. Příprava je trestná.

Trestné činy proti rodině a dětem

- **§ 196 Zanedbání povinné výživy:** Trestní stíhání možno zahájit po 4 měsících neplnění vyživovací povinnosti. Podstatně byla zvýšena výměra trestu odnětí svobody pro pachatele, kteří se úmyslně vyhýbají placení výživného, ohrozili nouzí osobu, ke které mají vyživovací povinnost a za tento trestný čin byli v posledních třech letech již odsouzeni. Ustanovení o účinné lítosti zůstalo zachováno (§ 197).
- **§ 198 Týrání svěřené osoby:** Pod „týráním“ soudní praxe rozumí zlé nakládání se svěřenou osobou. Může jít o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i o zlé nakládání v oblasti psychické. Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání.
- **§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí:** Týrání osoby blízké nebo jiné osoby žijící s pachatelem ve společném obydlí nese stejné znaky jako týrání osoby svěřené.
- **§ 200 Únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou:** Za únos ve smyslu tohoto ustanovení je třeba považovat jednání rodiče, který ač nebyl zbaven rodičovských práv a jeho rodičovská práva nebyla omezena (tedy zůstala zachována), odejme dítě druhému rodiči, kterému bylo dítě svěřeno do výchovy soudním rozhodnutím. Znemožní tak druhému rodiči další péči o unesené dítě. Příprava je trestná.
- **§ 201 Ohrožování výchovy mládeže** se dopouští osoba, která ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte.

Trestné činy proti majetku

- **§ 208 Neoprávněný zásah do práva k domu nebo bytu:** Tohoto trestného činu se dopouští osoba, která protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného nebo brání oprávněné osobě v užívání shora uvedených prostor.

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

- § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Trestné činy narušující soužití lidí

- **§ 353 Nebezpečné vyhrožování:** Takového protiprávního jednání se dopouští osoba, která jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že v oběti vzbudí důvodnou obavu, že se tak stane.
- **§ 354 Nebezpečné pronásledování:** Jde o nebezpečné, zlovolné pronásledování a obtěžování druhé osoby, které ohrožuje její bezpečnost, narušuje soukromí, osobní svobody a lidskou důstojnost. V závažných případech poškozují duševní i tělesné zdraví oběti či dokonce ohrožuje její život.

8.5 Intervenční centra

Od roku 2006 mají krajské samosprávy za úkol zřizovat a udržovat v chodu tzv. intervenční centra.

Podle zákona o sociálním zabezpečení se osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Takovým jedincům se také zprostředkovává následná pomoc

sociální, lékařská, psychologická a právní. A právě pro zajištění takovéto pomoci fungují intervenční centra.

Intervenční centra mají kromě jiného i velmi důležitou roli v rámci koordinace pomoci. Aby totiž bylo možné poskytnout účinnou pomoc, musí mezi sebou aktivně komunikovat a vyměňovat si informace řada různých institucí: orgány sociálně právní ochrany dětí, obce, orgány Policie České republiky, obecní policie, nestátní a charitativní organizace. Koordinaci mezi nimi se snaží zajišťovat právě intervenční centra.

„Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu,“ vysvětluje publikace *Dětská svědectví násilí*³⁵.

Pro ženy v nouzi je nutné, aby intervenční centra a azylové domy byly k dispozici neustále a mohly se na jejich chod spolehnout. „Jestliže je v daném regionu pouze jeden azylový dům pro ženy, pak tento azylový dům musí být otevřen nepřetržitě 24 hodin, aby mohl přijímat ženy a jejich děti,“ radí manuál³⁶ určený pro provozování azylových domů.

---

³⁵ HRONOVÁ, Martina. *Dětská svědectví násilí*, vyd. ROSA, 2008, bez ISBN

³⁶ Kolektiv autorů. *Cesta z násilí – Doporučení pro základní provozování azylových domů pro ženy*, vyd. Rosa, 2008, bez ISBN

9 Vybrané preventivní projekty a organizace

9.1 Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí je občanské sdružení s působností v celé ČR, založené v roce 1991. Posláním BKB sleduje tři cíle: poskytovat přímou pomoc obětem a svědkům trestných činů, podílet se na prevenci kriminality a usilovat o zlepšení práv a postavení poškozených v trestním řízení.

BKB v devíti poradnách v republice (Brno, České Budějovice, Jihlava, Liberec, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha) poskytuje odbornou, bezplatnou, nestrannou a diskrétní pomoc obětem trestných činů, svědkům a pozůstalým po obětech včetně morální a emocionální podpory. Přímá pomoc je postavena na osobním kontaktu s dvojicí konzultantů, právníka a odborníka na psychologickou pomoc. Tuto službu poskytuje bezplatně v roli dobrovolníků 280 osob³⁷.

9.2 Dona linka

DONA linka je součástí společného projektu „Domácí násilí“ Bílého kruhu bezpečí, občanského sdružení pro pomoc obětem trestné činnosti, a Philip Morris ČR, akciové společnosti. Linka pomoci osobám ohroženým domácím násilím je první službou tohoto druhu fungující celostátně na území České republiky. Zahájení jejího nepřetržitého provozu 11. 9. 2001 je považováno za první krok při vytváření systému adekvátní reakce na tak závažný jev, jakým domácí násilí bezesporu je³⁸.

9.3 Občanské sdružení Rosa

Centrum pro týrané a osamělé ženy je nestátní nezisková organizace, která se zaměřuje na přímou komplexní pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem a

---

³⁷ Domácínásilí.cz [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/>

³⁸ DONA linka [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/projekt-domaci-nasili/>

na prevenci tohoto jevu. Občanské sdružení ROSA usiluje o zlepšení systému pomoci ženám-obětem domácího násilí a jejich dětem. Jeho součástí je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro ženu- oběť domácího násilí, mezi níž patří krizová intervence, sociálně-terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu a poskytování utajeného azylového bydlení pro ženy-oběti domácího násilí. ROSA poskytuje tři registrované sociální služby (azylové ubytování, odborné sociální poradenství, telefonická krizová pomoc)³⁹.

9.4 Avon proti domácímu násilí

Charitativní projekt, Avon proti domácímu násilí, vznikl podle prohlášení společnosti Avon proto, aby ukázal mnoha ženám cestu ze složité životní situace. Tímto způsobem chce společnost Avon nadále zlepšovat postavení žen ve společnosti a přispět ke zlepšení informovanosti o problematice domácího násilí páchaného na ženách. Součástí projektu je i získávání finančních prostředků na podporu konkrétních projektů zaměřených na boj proti domácímu násilí prodejem speciálních symbolů. V roce 2012 Avon ve spolupráci se sdružením proFem představil analýzu, která byla první svého druhu u nás a která popisuje ekonomické dopady domácího násilí, které do této chvíle žádný jiný subjekt nezkoumal⁴⁰.

---

³⁹ ROSA os [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>

⁴⁰ AVON proti domácímu násilí [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.avonprotidomacimunasili.cz/o-projektu/vznik-a-cile-projektu/>

PRAKTICKÁ ČÁST

10 Rozhovor s obětí domácího násilí

V rámci přípravy podkladů pro tuto práci se autor snažil jít za hranici teoretického pojetí a poznat zblízka alespoň jeden případ domácího násilí – pokud možno se setkat s osobou, která jej osobně zažila či dokonce zažívá. Základním předpokládaným problémem byl samozřejmě chybějící kontakt na takového člověka a legislativní omezení, která zabraňují zainteresovaným institucím sdělovat či zprostředkovávat kontakty na takovéto osoby. Bylo proto nutné po vlastní ose takovou osobu vyhledat, zkontaktovat a přesvědčit k rozhovoru. To se nakonec díky pomoci přátel podařilo a bylo mi umožněno sejít se s osobou, která poskytla na téma domácího násilí velmi podrobný rozhovor, jehož fragment mohu v této práci zveřejnit – samozřejmě za zachování anonymity zdroje.

10.1 Představení osoby

Naší osobou je žena ve věku 49 let, žena, bydlíštěm v Praze. Pro účel zveřejnění rozhovoru vystupující pod jménem Blanka. Blanka je žena vysoké štíhlé postavy, poměrně extravagantně se oblékající. Na první pohled působí dojmem poměrně sebevědomé ženy upraveného zevnějšku, nahlas se projevující a neustále reagující na podněty kolem sebe. Blanka je žena, jak sama říká, poloromského původu. Netají, že má vážné zdravotní problémy, trpí totiž rakovinou a nemocnou páteří. Má čtyři děti, kromě dvou téměř dospělých mladíků také dvojčata ve věku 9 let, dívku a chlapce. Se všemi dětmi, tedy i s těmi dospělými, momentálně žije v ubytovně. Byt o rozloze 35 metrů čtverečních obývá kromě Blanky a dětí také její současný přítel. Zachytit Blančin životní příběh v nějaké chronologické posloupnosti je velmi náročné, Blanka o své minulosti poměrně mlčí a dává ochotně nahlédnout spíše do své současné životní situace. Přiznává ale, že má zkušenosti s drogami, drobnou kriminalitou. A také s domácím násilím.

Na jejím příkladu lze poměrně jasně spatřovat, že teoretické poučky nejsou daleko od pravdy a jednoznačně se dají aplikovat v praxi. Blanka, jakkoli působí sebevědomě a nezávisle, potkala v životě mnoho mužů, kteří nějakým negativním způsobem ovlivnili

její život, a takřka na žádného nevzpomíná v dobrém.

Případ Blanky také na druhou stranu ilustruje realitu sociálně slabých jedinců a rodin, kterým se dostává jen základní pomoci ze strany úřadů a svým způsobem jsou odkázáni sami na sebe, což ovšem často nejsou schopni pochopit. Nevinnými oběťmi pak jsou nejen oni sami, ale i jejich potomci, což je zářný příklad právě naší osoby. Právě Blančina dvojčata hrají v její životní situaci významnou roli – nelze přehlédnout, že, jak sama tvrdí, se snaží být milující matkou a je na své dvě malé děti velmi citově vázána. Děti jí to oplácí až naivní oddaností a důvěrou. Blanka ale bohužel roli matky chápe spíše právě v rovině citové, nikoli materiální, což se projevuje poměrně smutně a výrazně. Oba uskutečněné rozhovory jsem absolvoval v přítomnosti dvojčat, která evidentně trpí zaostalými dovednostmi – dívka například opakuje druhý ročník základní školy a má značné potíže s artikulací. Obě děti jsou, byť je toto pochopitelně obtížné hodnotit bez lékařské znalosti, od pohledu minimálně podvyživené, což ostatně připouští i sama matka. Argumentuje tím, že školní obědy jsou drahé, děti často poprvé jí až pozdě odpoledne a to ještě stylem „co dům dá“. Při poslechu historky o tom, která dětem vyslovila „zaracha“ kvůli jejich výchovnému prohřešku, který spočíval v tom, že byli dopadeni při pokusu o krádež sušenek ve večerce, autor práce na okamžik znejistěl, zda Blanka mluví pravdu a zda je toto vůbec možné. S největší pravděpodobností ale Blanka skutečně mluví pravdu – ostatně u vyprávění většiny podobných příhod děti osobně asistovaly a na doplňující dotazy směřované přímo na ně ochotně a bezprostředně odpovídaly. V kontrastu s tím, že si matka nemůže dovolit kupovat jídlo pro své děti, působí například to, že je Blanka silná kuřačka, která svou nikotinovou vášeň evidentně není ochotna v rámci zlepšení finanční situace krotit.

Blanka se netají ani tím, že vede s úřady neustálý boj nejen o výši sociální podpory, neb podle svých slov není schopna kvůli zdravotním potížím pracovat, ale také se dostává do konfliktů se sociálními pracovníky kvůli svébytné výchově dětí. Ta se místně příslušnému sociálnímu odboru nezdá natolik, že se již několikrát podle Blanky pokusil nashromáždit důkazy směřující k odebrání dětí do náhradní péče. Z různých důvodů k tomu ale nakonec nikdy nedošlo.

Nyní k fragmentu rozhovoru, který pojednává o Blančiných zkušenostech s domácím násilím.

10.2 Rozhovor

- Jak se vám žije se současným partnerem?

Vyhovuje mi, snaží se najít si práce, ale nemá to snadné, je to Romák a nikde ho nechtějí. Pro mě je ale důležité, že mě má rád, nevadí mu moje vady na kráse a nebije děti.

- Zkušenost s domácím násilím tedy nemáte?

Těch mám až až. Neříkám, že jsem byla vždy dokonalá manželka nebo přítelkyně, ale užila jsem si toho hodně. A děti taky. Nejdříve se to nijak neprojevovalo. Občas padla facka, ale děti nebil, tak mi to nevadilo, já jsem se zase ráda napila, on nepil a pracoval, tak jsem to brala, že jsme si kvit. Ale jednou to přehnal a nebylo to pěkné.

- K čemu došlo?

Kvůli blbosti mě napadl, hádali jsme se kvůli nějaké kravině. Hodil mě na zem, tloukl mě pěstí a rozrazil mi čelo o stůl. Nejhorší je, že u toho byla (jméno dcery). Viděla to, brečela a já nemohla nic dělat. Naštěstí domů přišel (jméno nejstaršího syna) a přítel z bytu odešel. Ležela jsem v bezvědomí. Nejde o mě, já tohle přežiju, ale vadilo mi, že to vidělo moje dítě.

- Poznamenalo to vaši dceru nějak?

Kupodivu ne, tedy alespoň jsem zatím nic nevyozorovala, normálně si hraje, zlobí, je hyperaktivní, není žádný problém.

- Řešila jste to na policii?

Ani náhodou, mám s nimi své zkušenosti, nevěřili by mi. Navíc se mi přítel omluvil. Odešel od nás před půl rokem, když si našel jinou. Jinak bych ho pryč neposlala, neměl kam jít a miloval mě. Ono to tak i Romů je, že když ženu nebije, tak má žena pocit, že jí nemá rád. S tím posledním to přehnal, to jo, ale opravdu mě miloval a děti taky. Nebyl zlý, byl to nervák.

- Vy jste mu to odpustila?

Chvilku to trvalo, ale jo, přinesl mi i kytku. To už se dnes málokdy vidí.

10.3 Vyhodnocení

Jak je patrné z úryvku rozhovoru, lze usoudit, že se v případě zpovídané osoby nepochybně jedná o případ domácího násilí páchaného na ženě ze strany jejího přítele. Ten se tak dle názoru autora této práce dopustil hned několika trestných činů tím, že porušil minimálně tři zákony (paragrafy 199, 201 a 146) zakazující týraní osoby žijící ve společném obydlí, ublížení na zdraví a protože byla incidentu přítomna nezletilá osoba, tak i ohrožování výchovy mládeže. Problém ovšem je, že se incident, jak vyplývá i z úryvku rozhovoru, nikdy nedostal k řešení policií či orgánům hájící práva žen a dětí. Napadená osoba případ nehlásila, u lékaře zřejmě uvedla smyšlený původ zranění. Potvrzuje to bohužel teorii o tom, že statistiky domácího násilí mohou být tímto chováním aktérů domácího násilí zkresleny. Zajisté se totiž nejedná o ojedinělý případ.

Těžko na základě takto stručného popisu situace sestavit hodnověrný obraz a či analýzu pachatele i napadené osoby – zejména o pachateli nám chybí informace, který by napomohly rozklíčovat příčinu jeho jednání. Můžeme pouze spekulovat a domnívat se, že se s největší pravděpodobností jedná o jedince s povahovými rysy cholerickými a agresivními. Muž má jednoznačně násilnické sklony a akceptuje násilí jako způsob řešení problémů. Touží po dominantní pozici a nadřazenosti.

Oproti tomu žena evidentně disponuje sníženým sebevědomím v důsledku traumatického životního osudu, v důsledku čehož je ochotna přijmout oběť ve formě přijímání a tolerování násilí. To vše v zájmu zachování vztahu a dojmu, že žije po boku milujícího partnera, který ji prokazuje lásku a náklonnost. Toto zejména dokládají zde nezveřejněné části rozhovoru, kde se respondentka přiznává k celoživotní touze po dlouhodobém partnerském vztahu a zároveň problému tuto touhu naplňovat, zejména s ohledem na zdravotní komplikace, vyšší věk a sociální postavení.

Tento krátký fragment dvou zhruba dvouhodinových rozhovorů dokazuje svým způsobem tristní situaci nejen ženy, která je do takové situace uvedena, ale především tristní situaci z pohledu dítěte. Na to dopadá jednoznačně nejvážnější újma, a to újma psychická a dlouhodobá, byť podle matky nijak se neprojeví. Jak vyplynulo z pozdějších vyjádření, nebyl toto jediný podobný incident, který se v rodině odehrál.

Řešení konkrétně této situace je přitom reálné, byť postavené na tom, že matka upřednostní zájem ochrany dítěte před svým osobním zájmem (zachování vztahu,

ochrana muže před právními důsledky atd.). Žena měla jednoznačně neprodleně kontaktovat Policii ČR a domáhat se institutu vykazání na maximální možnou dobu, podat trestní oznámení na základě výše uvedených trestných činů a celou věc řešit u soudu. Z čistě preventivních důvodů se měla také obrátit například na občanské sdružení Rosa s žádostí o zajištění schůzky s dětským psychologem, který by vyloučit teoreticky hrozící negativní důsledky na mravní vývoj nezletilé dcery.

ZÁVĚR

Problematika domácího násilí je složitá a velmi rozvětvená. Struktura základních témat tohoto společenského problému je ale evidentní – vždy by nás měly zajímat odpovědi na základní otázky typu, kdo se domácího násilí dopouští, proč a jaká je proti němu obrana. Tato práce měla za cíl problematiku domácího násilí podrobně vysvětlit.

V úvodu se podařilo nalézt několik pohledů na klíčovou otázku, tedy definování pojmu domácího násilí. Odborníci nejsou v této definici zcela jednáni, jak tomu obvykle bývá, proto je uváděno definic více a záleží na pohledu čtenáře, které dá přednost – svůj díl relevance nese každá z nich. Abychom se v problematice domácího násilí později vyznali a aby mohla práce používat mírně odbornější výrazy, byla ve druhé kapitole vymezena základní klíčová slova a vymezeny rozdíly mezi jednotlivými druhy násilí, protože domácí násilí má více podob a druhů, které se mohou i vzájemně prolínat a doplňovat.

Práce dala ve své teoretické části odpovědi na výše zmiňované otázky, tedy například proč k domácímu násilí vůbec dochází. Právě na tuto otázku se snaží najít odpověď kapitola věnovaná příčinám domácího násilí. Vědci si postupem času vytvořili různé teorie, které tento neblahý společenský jev vysvětlují. Tyto teorie byly zpočátku jednoduché a nebraly v potaz komplexnost lidské povahy, jednalo se spíše o zjednodušující vysvětlení poměrně velmi komplikovaného jevu, takže není divu, že dnes již domácí násilí vysvětlujeme mnohem podrobněji a komplexněji, tedy prostřednictvím multifaktorových teorií. Tyto teorie nicméně staví na základu jednofaktorových teorií, které jim předcházely, ale významně je konkretizují a kombinují.

Známe-li alespoň základní příčiny, můžeme přistoupit k tomu, abychom věnovali pozornost charakterizování rolí jednotlivých aktérů. I to je splněným cílem této práce, neboť právě tyto popisné a teoretické kapitoly dávají čtenáři možnost nahlédnout do „nitra“ jedinců domácího násilí vytvářejících a i těch, kteří jej musí snášet či mu přihlížet. Práce sice postrádá popis negativních dopadů domácího násilí na agresory, nicméně o to podrobněji se věnuje dopadům tohoto druhu násilí na jeho oběti. Pro popis role dětí v této problematice byla vyčleněna samostatná kapitola, ve které je prostor věnován i způsobům, jakým jsou děti chráněny naším právním systémem. Z tohoto systému by

čtenář mohl nabýt dojmu, že je ochrana těchto nejzranitelnějších účastníků domácího násilí dostatečná – což možná čistě teoreticky je, v praxi však tato ochrana naráží na neschopnost rodičů či zákonných zástupců domácí násilí hlásit policii či občanským sdružením. V takovém okamžiku samozřejmě veškerá právní obrana postrádá uplatnitelnost a vymahatelnost.

Právu a různým předpisům se věnuje také následující kapitola, která dává nahlédnout na české zákony týkající se problematiky domácího násilí. Z hlediska práva učinili zákonodárci významný kus práce zejména v posledních 10 letech, kdy bylo přijato mnoho důležitých zákonů. Ty dávají policii i sociálním pracovníkům do ruky poměrně mocné nástroje, neobejdou se však bez základní asistence a spolupráce ze strany oběti. V práci byl určitý prostor věnován také činnosti intervenčních center, jejichž činnost autor práce před věnováním se této problematice vůbec neznal, což je důkaz toho, že těmto institucím možná chybí propagace. Tu by měly zajišťovat projekty a občanská sdružení, kterým je věnován prostor v poslední kapitole teoretické části. Podrobněji je zde vysvětleno fungování Bílého kruhu bezpečí, Dona linky, občanského sdružení Rosa a Avon proti domácímu násilí.

Praktická část bakalářské práce využívá uskutečněného autorova aktivního pátrání po osobě, která by byla ochotna se svěřit se svými zkušenostmi a životním osudem. Dotyčnou osobu se podařilo nalézt a dvakrát podrobně dotazovat, část rozhovoru týkající se tématu této práce byla v praktické části zveřejněna. Pro dokreslení situace, ve které se osoba a její rodina nachází, obsahuje praktická část i stručný profil zpovídané osoby. Praktická část práce dle autorova názoru věrohodně zachycuje životní příběh a zkušenost, který značně potvrzuje tvrzení uvedené v části teoretické, což autor práce považuje za úspěch.

Forma rozhovoru nicméně nemůže prokázat hodnověrnost statistik či obecně udávaných faktů, na jednom případě není možné ilustrovat stav společnosti, ten by mohl vystihnout pouze průzkum či dotazníkové šetření, případně provedení více rozhovorů a jejich statistické porovnání. Toto vše by mělo být součástí autorova dalšího zkoumání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Klinická psychologie v praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 416 s. ISBN 80-7178-735-3.

BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie (ed.). *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.

CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.

GOLDOVÁ, Věra (ed.). *Intervenční skupinové metody v prevenci kriminality: soubor přednášek z konference*. 1. vyd. Vsetín: Město Vsetín, 2003, 78 s. ISBN 80-239-1642-4.

HRONOVÁ, Martina. *Dětská svědectví násilí*, vyd. ROSA, 2008, bez ISBN

HRONOVÁ, Martina. *Škola a děti vystavené domácímu násilí – manuál pro učitele*. Vyd. Rosa, 2008, bez ISBN

Kolektiv autorů. *Cesta z násilí – Doporučení pro základní provozování azylových domů pro ženy*, vyd. Rosa, 2008, bez ISBN

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiii, 139 s. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400-381-3.

LIŠKOVÁ, Kateřina a Jana TESAŘOVÁ (eds.). *Ženská práva jsou lidská práva: sborník přednášek ze semináře*. Brno: Nesehnutí, 2002, 173 s. ISBN 80-903228-0-8.

PENCE, Ellen a Michael PAYMAR. *Education groups for men who batter: the Duluth model*. New York: Springer Pub. Co., 1993, xiv, 198 p. ISBN 0826179908.

SCHWARTZ, Dianne. *Týraná: příběh ženy, která čelila domácímu násilí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 245 s. ISBN 978-80-262-0078-9.

STEKLAČ, Vojtěch. *Dvojčata v akci*. 1. vyd. V Praze: Albatros, 2009, 155 s. ISBN 978-80-00-02429-5.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2010, 92 s. ISBN 978-80-903626-9-7.

Neliterární zdroje:

AVON proti domácímu násilí [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.avonprotidomacimunasili.cz/o-projektu/vznik-a-cile-projektu/>

BKB.CZ – komentář k vykázání 2007 a 2008, P. Vitoušková

ČESKO. Zákon ač. 359/1999 Sb. ze dne 11. května 1999 o sociálně-právní ochraně dětí In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.mvcr.cz>

Domácínásilí.cz [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/>

DONA linka [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/projekt-domaci-nasili/>

Manuál pro vedoucí pracovníky škol, Škola jako úřad, Projekt: Škola jako úřad | reg. č. CZ.1.07/1.3.49/02.0015

Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí, MPSV ČR, 2010, s. 2

Metodické opatření Ministerstva zdravotnictví ČR, 2008, Usnesení vlády ČR č. 1139/2008

Mezinárodní výzkum násilí na ženách: k prvním výsledkům šetření v ČR, Pikálková, Simona, Sociologický ústav AVČR, 2004

ROSA os [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>

Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR, 2008

STEM, průzkumy realizované v letech 2001 až 2006, Reprezentativní sociologický výzkum, který uskutečnil STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR, a. s. v květnu 2001, a Dotazníkové šetření Bílého kruhu bezpečí z let 1999–2001, provoz DONA linky 2001–2005, dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/reprezentativni-vyzkum-2001->

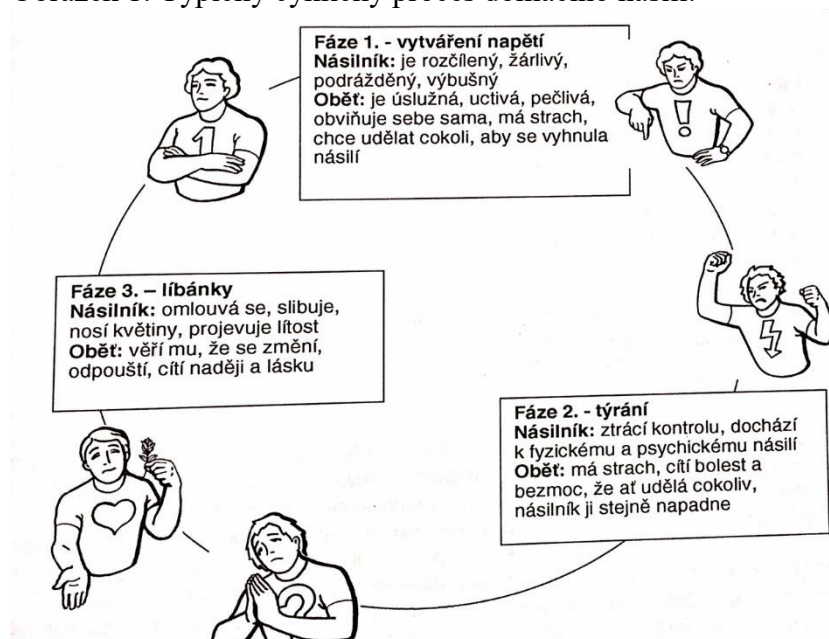
Výběrové šetření pro Bílý kruh bezpečí, STEM, 2001

SEZNAM PŘÍLOH

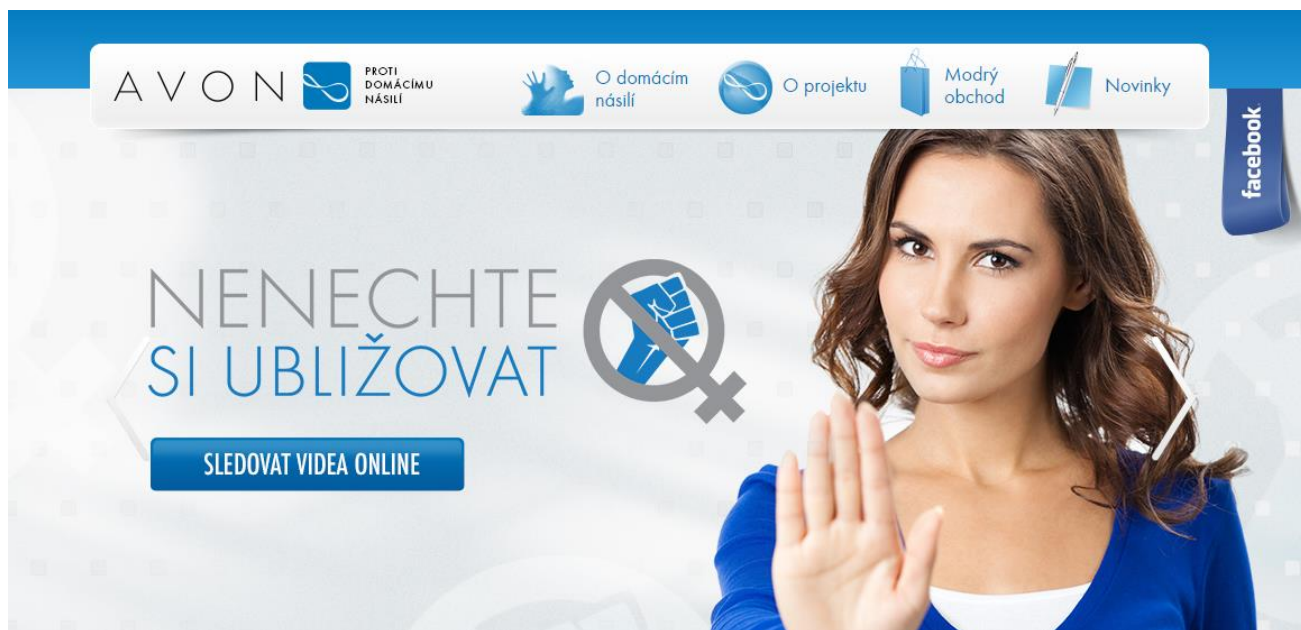
Obrázek 1: Typický cyklický proces domácího násilí.

Obrázek 2: Statistika vykazání, 2015, denik.cz

Obrázek 3: Webové stránky projektu Avon proti násilí

Obrázek 3: Zpovídaná osoba při rozhovoru, se zveřejněním fotografie souhlasila.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: David Kameš

Obor: Sociální a mediální komunikace

forma studia: kombinovaná

Název práce: Domácí násilí

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 65

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů literatury a pramenů: 15

Počet internetových zdrojů: 12

Vedoucí práce: Mgr. Jana Zachová